

... і шлються в інших постави пубка
і на світанку вирвется з життя!
І музичу, як бринзу з Берберини
до куб несу, нов після душоубства.

Вітерини

Василь ГЕРАСИМ'ЮК

ПОЕТ
У
ПОВІТРІ

ББК 84.4 Укр 6-5
Г 37

 Асоціація
Українських
Письменників

Василь Герасим'юк
ПОЕТ У ПОВІТРІ
вірші і поеми

Ця книга задумана автором не як томик вибраного із лірики останніх років минулого тисячоліття, а як книга-присвята. Данина названій стихії. І неназваним. Відповідно включено і чотири поезії з попередніх збірок, одна з яких («Діти трепети») починалася і закінчувалася словом *Марія*. «Поет у повітрі» починається і закінчується словом *поет*.

*У книзі використано
репродукції робіт і фрагментів робіт
художника Андрія Саєнка
із циклу «Яйце-райце»*

Усі права застережені. Переклади, відтворення або передача будь-якої частини цього видання у будь-якій формі та будь-яким способом категорично заборонені без письмової згоди Автора.

- © Василь Герасим'юк, тексти, 2002
- © Андрій Саєнко, ілюстрації, 2002
- © «Кальварія», макет та художнє оформлення, 2002

ISBN 966-663-062-1

ПОЕТ У ПОВІТРІ

Батькові

*Щоб розповісти про хлопчика,
який з першої половини двадцятого століття
дивиться з-за комина,
як задихається при свічці його тато,
помираючи вранці на Юра,
я став поетом, і це трапилося в повітрі,
у якому зник дзвін,
себто у другій половині двадцятого століття,
коли вирубали праліси.*

*А коли вирубали праліси,
тоді зафарбували відкрите серце Спасителя
на іконах Пресвятого Серця,
вже боячись не потону,
а снігового обвалу,
коли без гуркоту і шуму
у спресованій небесній тиші
сходить на лице строгий спокій —
такі обличчя відкопали за десять днів.*

*А коли душа відходить без свічки,
вона в потемках нипає,
доки інша не принесе,
і в порожньому повітрі
ці суцільні поклики
упродовж доби чи століття
страшніші від покликів крові,
бо зливаються в єдину моторош,
і в короткому сні нутром прокричиш:
«Коня!!!»*

Поет у повітрі,
у якому зник дзвін,
завжди нагадує наймлену плакальницю,
що голосить, сумлінно перераховуючи
заслуги покійника;
а ще нагадує допотопну фабрику на горі Піп Іван,
яка страхітливу свою утробу
із п'яти п'ятсотлітрових китлів,
що погрозливо кипіли під самим небом,
перетворюючи карпатський жереп
на ефірну мазь,
мовби ховала від самого Бога,
завше оповиваючись найтемнішими хмарами,
та хіба можна від Господа щось утаїти?!
(навіть, якщо ти найвища фабрика у хмарах);
і яюсь у травні двадцять сьомого року
упродовж кількох змахів крил незримих
змолотили її громи і спалили блискавки,
і в розпанаханому хмаровинні залишилися від неї
тільки зоряні протяги поета,
який у спорожнілому повітрі
все-таки найбільше нагадує
самотню стару гуцулку,
що на камінному Греготі у заметілі
виживе без корови і кози,
але не без коня.

А коли я сідаю на коня,
я скачу верхами Чорногори
у хмарах, що пахнуть морем — дужче, ніж море;
я скачу печальними полями Галичини,
мужньо смиренними у неживому повітрі;
я скачу в цьому повітрі —
ц е м і й р и т м,

*це ритм народжених у середині двадцятого віку,
коли немовлят ще колисали в колисках,
прив'язаних до сволоків.*

*А коли нас колисали повільно,
ми ніколи не засинали,
ми синіли від плачу, ми з а д и х а л и с ь,
ми ненавиділи протяжні коліскові предків;
і наші матері
мусили колисати нас т а к,
як тікали вони, вагітні,
як бігли печальними полями Галичини
і верхами Чорногори у хмарах,
що пахнуть морем — дужче, ніж море.*

*Поет у повітрі,
у якому зник дзвін,
біжить з усіма за саннями,
на яких з Грегота звозять
мертву стару гуцулку;
і в неживому повітрі він остро чує,
як оглушливо біжить він у снігах,
як паморочливо задихається з усіма,
бо треба поховати, доки зайде сонце
(мовби сонце цього віку ще не зайшло);
а дорога до цвинтаря неблизька,
а день зимовий короткий,
і він біжить за труною з усіма,
і він провалюється у глибокі замети
зі свічкою в руці
і з усіма своїми задиханими видіннями,
де в найпершому маленький хлопчик
запитує гонорову темноволосу жінку на коні,*

нутром кричить:

«Ну коли вже той цвинтар, коли?!»;

а вона тільки усміхається,
переливається сміхом, як весняна вода бескида,
і кінь відносить її у високі смереки,
що падатимуть,

падатимуть,

падатимуть

упродовж усього цього розвеселого життя
на цю землю,
де мусиш догнати домовину.

Щоб розповісти про того хлопчика,
я розітру на долоні опеньок
і ви не почуєте запаху свічки,
бо коли задихається поет,
він покидає повітря
зі свічкою в руці,
щоб той, хто прийде після нього,
не носив при собі дві.

КРОВ
І
ЛЕГІТ

МЕШКАНЕЦЬ: СОНЕТ

Я в дереві жив. Ті роки — як віки.
Їм ліку нема — як в землі, як у слові.
Й початку нема, бо вони — смерекові.
Скінчились, коли я, немов пелюшки,

дошки розповив. І пішов навпрошки
на поклик — чужий моїй мові і крові.
В смереці є дерево смерти. Трефові
мені випадали і дами, й шістки.

І каменю я поклонився. І він
забрав мої хвойні слова, а взамін
дав первісний спис, аби ним, наче Один,

до древа життя сам себе я прибив.
До дерева того, в якому я жив.
І жити не годен. І вмерти не годен.

ЛЕОНАРДО: СОНЕТ

(«Мадонна з немовлям,
святою Анною і ягнятком»)

Я час його застав. З ягням зайшла
з морозу Анна — птаха прошуміла
під стелею і пробудила крила
Маріїні — два стулені крила.

«Він застудився, Анно...» — до чола
пір'їну золотисту притулила,
і ночі безкінечної могила
Різдвом була й Великоднем була.

Я час його застав. Його сліди
побачив на траві і на камінні,
в повітрі божества, у тій пір'їні,

що долетіла до Караганди
і принесла ягнятко, і донині
несе мені його ягня. Куди?

МОГУР: СОНЕТ

*Переміниться сонце на темряву,
а місяць на кров.*

Йоїл: 3,4

Дії: 2,20

Вмер Могур. Горам, де його нема,
я замовляю так: тут жив музика.

Чи стане легіт неба риком дика?

Кров — місяцем? Тьма — сонцем?

К р о в і т ь м а —

тому, що скрипка Могура німа.

Ні! — лиш тому, що Могурова скрипка

німа, ще світ стоїть. Небесна Дзвінка

не вибирає смертного сама.

І світ, в якому Могур вмер, не стік

сльозою в Бога нашого з повік.

І я збагнуть боюся, де замітник.

Вмер Могур. Взяв з собою мій словник,

в якому він — останній із музик,

а перша — Дзвінка, перший там — розбійник.

На тисовії налягає Довбуш.
Лиш він один.
Ти другого собі не наворожиш
на нутрощах тварин.

Ти лишишся по той бік, жінко Дзвінко,
бо він поніс
свячену кулю від твого одвірка
в священний ліс.

А хто вломився в ті криваві двері —
всі як один —
прочитані тобою в тому серпні
по нутрощах тварин.

Ми будемо потойбіч, жінко Дзвінко, —
ти при свічках
тримаєш закривавлену печінку
у трепетних руках.

1745 — ПЕТРІВКА

Петрові Мідянці

Сіли у корчмі. А Федьо — на під.
Той і в негурі вздрить: хто і куди.
Орфенюк, Баюрак. Корчмар Давид
запитально виходить. Довбуш: «Сиди».

Історичні постаті*. Крім Федя
й корчмаря. Хоча ні: корчмар — Давид.
В нього — збір, коли в землю піде гаддя,
чи то пак, *гадде*, як казав мій дід.

Та *гадде гаддем*. Я не про те.
Я про трійцю руську, гуцульську, ту,
що в корчмі при дорозі план плете,
чим би ще ошчасливити бідноту.

Аби пан із хлопа Дідушком не став,
бо не відав той Дідушко страму —
в Білий Черемош молоко виливав,
тому — Білий, а Чорний — чорний чому?

Від *проклятих питань* гуде корчма
і Давид робить те, що робить Давид,
а в гуцульської трійці стриму нема,
а Федьо як Федьо — спати виліз на під.

* І ситуація не вигадана. Федьо — опришок Федір Вошук.
Корчма — у селі Ясиня на Закарпатті, де за місяць до загибелі
Довбуш зібрав найближчих.

Там історію він і проспить. Але ж ці!
Ці ще вишкварять, хоча... Я ж не про те,
що попроситься Довбуш на топірці
вже у серпні... За ним Орфенюк піде

ще у цьому році... Лиш Баюрак
погуляє в цих горах дев'ять літ
і на страті попросить у посіпак
станіславських — сопілку. Й заплаче Давид!

Я ж таки не про те, а про те, що трьох
цих любили, і нікого — отак, як цих!
То для польської шляхти опришок — лотр,
але ж був поет Карпінський Франциск —

мав би зватись Олексою. Та яка
вдячність польської пані? — відомо яка.
Спас Олекса опришка у пелюшках,
чи то пак, поета — для Баюрака*,

що пригубить сопілку у небесах
тих жалів, яким тісно на цій землі...
Скорбний буйвіл зі свічами на рогах
в ніч поета стоятиме на скалі.

* Дев'ятилітній поет бачив страту Баюрака у Станіславі, про що пізніше написав.

Спас опришок поета. Поет не спас.
Церква Спаса на іншій скалі стоїть.
Та Петрової ночі завше враз-з —
з-змах сокири — гра поета злетить,

чи то пак, опришка. Гра й голова,
що в сопілку висміяла свій туск
і котилася довго, як жива, —
вмліла панна якась — вкусила якусь.

То є, хлопе, опришки. Що в тім нове?
Четвертує кожного кат в акурат
на коронний розподіл Павла Беное:
де який виставляти тіла шмат.

Тільки голову — у Космач на храм —
як розбійник, вдихну петрівку вночі.
Без Павла — мов язичник, знаю сам:
я не можу старіти у Космачі.

Задихаюся вже навіть тут, бо скрізь
де я дихав в цих горах, я чув «Аркан»!
Може, то Чорний Черемош? Чорний Ліс,
де усус воскресє — мій дід Іван?

Хто з води Чорногори — одна керва —
йде у землю. А з кожним хоч ледь живим
розрахується храмова голова,
стерши простір осклілим оком рудим.

Трішки нічки-петрівки. Вдихнув — нема.
Тільки сколють легені зорі злі —
впустить протяги плоть, мов стара корчма
при дорозі на цій заклятій землі,

чи то пак, перекопаній... Де скарби!?
Між рукою і серцем — рукоять.
Благодать, кажуть, сходить на ці горби —
безкінечна, Господи, благодать.

Чорні хлопці, Черемош вас колисав,
тому — Чорний. Він потече назад,
лиш ватажко на ніжку б не налягав:
«Не каліч мене, брате. Ти ж рідний брат...»

Хлопці, в домі Давида — суддя один.
Та приходить Довбуш — ніби не вмре.
Ніби прийде в ці гори Божий Син
й знову тільки розбійника забере.

Тріє царі гір сіли в корчмі.
При дорозі. Під зорями. При свічках.
А що далі буде, знають самі.
Скоро серпень, Олексо, — як сойчин мах.

Так у грудях млосно й прозора, що аж!
Запах сіна бавить запах ожин.
Аж застогне вві сні на горищі страж,
бо він Довбуша любить, бо скурвий син.

Бо на світі мусить бути гуцул,
що орел 'го носив, а любов уб'є.
Й не втекти в Трансильванію до дракул,
бо нема в горах правди, а Дзвінка є!

Та хіба я про те? — я шукав корчму.
Він ще є. Хоч вже ясно: хто і куди.
Не до мене на Спаса буде йому.
Прощавайте, опришки. Довбуш: «Сиди».

Вже я всіх пересидів за тим столом
і холодних космацьких отав діждав...
Зле ходив я під Богом, а під Федьом
з усіма все пропив і переспівав.

Не допоможуть, Олексо, мої псалми.
Ні найтяжче з прозрінь, чи то пак, похміль,
бо *гадде* — в цієї землі під грудьми —
опустив карабін мій дід Василь.

Знав Федьо, чого вилазить на під —
він над ними проспить рівно двісті літ.
А вони сидітимуть — доки світ,
і наразі це знає тільки Давид.

Станичний, я, взискуючий во плоті,
дивлюсь на тебе в сорок п'ятих — крізь
дні й ночі наші в страсі і в підлоті.
Станичний Остафійчук, псевдо Ліс.

Ти зійдеш місяцем і кожен стрічний
уб'є мене — це в Книзі. Не про те
я нині. Вже і я прозрів, станичний, —
мені полин, як папороть, цвіте.

Це не земля, станичний, — це ідея.
Земля — це Остафійчук, псевдо Ліс,
це тільки дим від нього, що повис
над сорок п'ятим... це над лісом — Ліс!

Ні елліна за ним, ні іудея.

СИГЛА*

Костеві Москальцю

Щоразу в очах олень,
який п'є воду з потока —
тоді щось відбувається у піднебессі.
Тонким дотиком губ
все на світі приведене в рух.
Необережний крок
і гіллясті роги звіра —
тріщина перевернутого неба.
Видовжена водою,
іде вглиб —
саме так, все приведене в рух:
і стебло і камінь,
і верхи лісів, і верхи Карпат.
Саме так, щось відбувається у піднебессі,
коли олень
воду п'є.

Щоразу в очах олень,
щоразу щось відбувається зі всім на світі,
коли олень воду п'є —
навіть із запахом,
у якому ти затримався,
відчув: облава.
Але.
Але навіть коли облава,
так, навіть коли облава,
ти не забував запросити косарів на завтра,

* Густий смерековий ліс, непрохідний

старих косарів,
малих косарів,
сказати Анні: готуй толоку.
«Буду по чужих хатах варити
і зносити на кішню?»
«Будеш».

Олень змусив знайти
велику польську валізу.
«Верету не треба — тільки файну вберю».
«Що ти все принохуєшся?»
Пахли пісенники зі стрілецькими піснями,
навіть гроші кількох держав,
і документи, і відозви провідників.
«Що ти все принохуєшся?»
І тільки запаски Анніні,
хустки і намиста
пахнули висхлими паханицями,
натиканими похапцем.
Облава.

Якщо затримався в запахові,
багато чого забуваєш,
але збагнеш:
тут тебе пам'ятають —
навіть ту молодість,
яку ти з Анною мав ось тут,
і посьогодні
вона тут, вона пахне,
втрутилась навіть

у малюнки моху на скелі.
Одна лише сигла —
поза нею.
Темна вдень, як вночі.
Там не чути, як олень воду п'є.
Там ніколи не думаєш про молодість.
Там про облаву думаєш, як про телицю,
що забігла туди і не вернулась.

Ввечері підкрадешся
і сховаєш валізку на дальній стайні,
де літує маржина, —
може, не залізуть у ясла корові.
«Та ж вона пожирає матерію».
«Знаю — з'їла мою сорочку».
Тому:
валізу в ясла — на мерву,
а зверху гній,
а на гній — знову мерву,
а на мерву — траву корові.
Не буде худобина длубатися в гною.

Щоразу в очах олень.
Щоразу щось відбувається у піднебессі,
коли олень воду п'є.
Роздуваються незримі ніздрі
в тебе над головою,
щось відбувається навіть у запаху,
в якому ти затримався,
відчув: облава.

А коли все трапиться на землі,
ти завернеш таки до стайні
і встигнеш побачити,

як на скелі
проти сонця
павучок сплітає
образ Богородиці,
і побачиш, як дожовує корова
Аннину хустку шалінову.
«А папір же не їсть холера!»
Кинешся, як мішігіній, —
куди воно все поділося?!
Олень воду п'є.

І коли добіжиш нарешті до сигли,
до своєї нори,
одразу ж упізнаєш
на важкому гіллі смереки
Аннині хустки шалінові —
як це їх занесло сюди
за стільки кілометрів!
Що за мара?
Що за планета?
І рука тягнеться — перехреститись,
піднімаючи погляд до неба,
аж на тонку
дівоцьку бинду Анни — стрічку барвисту,
що обхопила верхівку смереки —
не відпускає.
Вже не земна.
І ти спинишся.
Отак: спинився і все.
Тримаєш зброю.
І не принохуєшся.

(Із циклу «Суха різьба»)

Ліс небеса вибирає у мене з очей
і западає в середину... Тисне у скроні
чимось таким, що, здається, було вже в людей,
і нагадає про себе в години солоні.

Раптом — *цимбал брязкіт!* —
ліс розступається вмах
в грудях... і
з гір у снігах,
з ночі,
з вовчого виру
сходить весілля з танцем на жовтих ногах...
Сходять і сходять... І вранці поклоняться звіру.

(Із циклу «Суха різьба»)

Відблиски нетутешні
тануть не там,
де відведено сном, волоссям, повітрям.
Ми захаращуєм небо — перед життям
хижим і хитрим.

Дивна доля вторинних:
відблиск паде,
щось обриваючи в грудях, — ти наче все
жив, не збагнувши: навіть сяйво святе
так не хвилює.

КРУК

(Із циклу «Сім віршів»)

ти поет
ти літаєш
навіть нині

ти живишся щоб літати
нині чим
усе струпішіло
кажу ти крук

кажи чому
гинеш від омерзіння
ти ж крук
перетравлюй падло

ти ж поет
живишся
щоб літати

Цілюючи дах дзвіниці,
летиш на серпневий степ.
Твоєю слиною птиці
язик мій не перетерп.

Як осінь твоїм волоссям
повіяла з темноти,
сказав їй: «Прийди, як осінь».
Шепочу тобі: «Лети!..»

Ти будеш за перевалом
і літ лукавих, і слів,
де світ не буває вдалим,
мов сам він себе створив.

А є тільки кров і легіт.
Невловно на зір і слух
ти навіть камінний Грегіт
під мохом приводиш в рух.

А ліс тобою, мов клавіш,
затоплений у блакить.
Під музику відлітаєш,
а музика не летить.

Бо їй у зграю не треба —
їй треба у змрок печер,
щоб якнайдалі від неба
трубив мій нерв — трупний черв.

Ще буде її замало.
Ще буде її обвал.
Побачиш за перевалом,
що музика — перевал.

Не треба тобі у зграю,
не треба на світі цім.
Я долю не проклинаю,
і я за все відповім.

Ну хто ж, як не Хорс, порозвіяв твої чорно-сині?
Й завмер, і роки прошмигнули,

й дивлюся — нема.

Скінчилось кіно — ти зіграла в сорочці зі скрині,
і згини на вічних полотнах стояли сторчма,

і в пам'яті закарбувалися — все поламали
і стерли...

ні, крім чорно-синіх — їх визміїв Хорс!
Порозповивали безумні свої кримінали
і позаплітали — і смертному дивом здалось.

Що далі? А далі ти вийшла під білі вітрила!
Невже на Стамбул? Розповий чорно-сині — і вже.
Творила в сорочці зі скрині — ти що натворила?!
Ми все переплутали. Хай тебе Бог береже.

Ти знаєш удосвіта храми, як знає черешня.
Ти любиш цей край сновидінь. Ці одвічні жалі
розвіюєш танцем по світу і юно смієшся
над нами й над тими, що ждуть свого часу в землі.

Ну ким, як не Хорсом, навіки відкинуті плечі,
розправлять для нас полотно — те, що знало ріку
і пагорби знало.

Прости, якщо можеш.

Для втечі

тобі

я навмисно мелодію вибрав легку.

Він і нині скрипаль,
хоч висихає мозок у кістках,
коли стрічає писану, пожеристу,
особливо березневу, яка жалить кожного,
бо найперша прокинулася і виповзла з нори,
а до тої ночі, коли зацвіте папороть,
ще далеко.

Тонко, тонко на скрипці...

Ми не хотіли більше випробувань —
ми спорядили його туди,
куди й кінь не ірже —
сам іржав, пішов і вже повертається.

Сіль ти в очах!

Ми й дочекались. Один питає:
«В тебе ангел на лівому плечі?
Оберіг твій за ременем —
тріска з дерева-гromовиці?»
Другий прозріває: «А хто на правому сидить?
А хто згинається від торби з громами?»

Тонко, тонко на скрипці, нехристе!

А ще тонше його іржання,
залишене на тому боці,
розсипане на тому березі —
мусив же чимось він себе виказати!

Сіль ти в очах!

Він і нині скрипаль!
Хіба не надоїв у скрипку молока
від чорної корови із чорним первістком?
Хіба не закликав?
Хіба не ховав?
Хіба не ждав?
— Тішся, Ариднику! —
А потому, коли скуштував,
хіба не знав,
що п'є кров?

Тонко, тонко...

Він повернувся. Ось безстрашно
іде, граючи, вже на нашому березі,
розпалюючись від
нашого березневого пробудження,
нашого весняного відродження.
Йде і не дивиться під ноги!

Сіль ти в очах!

А ми танцюємо навколо нього! —
так наші предки
тільки танцюючи
викопували закліате зілля матриган.

Ідуть прокажені. Леправі не можуть не йти.
 Один — щонайменший — стеєю твоєю переступає.
 Його не запитуєш: хто ти, бо знаєш, хто ти.
 Бо є в нього ангел — в такого, ти думав, немає?

Ти думав: хоч нині не треба оцих в самоті.
 Найменшого просиш: хоч ти не дивися на мене.
 І він опускає зіниці свої золоті,
 бо в нього є ангел — ти думав, також прокажений?

Та хто ще поткнеться сюди, де гуляє братва,
 хто цих заховає в тумані на ратному полі?
 Хто з хворою кров'ю летить під зорею Різдва,
 якщо опускає зіниці найменший в юдолі?

Дзвінки у туманах, як в богослужіннях, звучать,
 коли наближається

Вірую...

Що ж ви, сараки!

Ви ще на землі, де іще не пройшла Благодать
 Господня... І доки несете дзвінки Благодаті,

вам треба іти. Бо леправі не можуть не йти.
 Й не можуть вертатись. Лиш ангел вертає додому.
 Він ангел найменшого, то ж не питає, хто ти.
 Він Господа бачить, заплющивши очі малому.

Це повітря смиренно мовчить
і стоїть при дорозі
чоловіком з убогих століть —
щонайменшим у Бозі.

О, я мав би його за свого —
із найглибшої Руси,
та мені чи збагнути того,
в кого більші спокуси?

Хто, хитаючи кров мою, стонк,
хто обвіював бидло,
розповивши дитя з пелюшок,
коли холодно й видно,

що лиш гола дорога лежить
і стоїть при дорозі
чоловік із убогих століть —
щонайменший у Бозі.

Кров, що має його за свого,
бо не може не мати,
як газета, смердить, а його
норовить спокушати.

КИЇВСЬКА ПОВІСТЬ

(сорок строф)

Пам'яті Віталія Никитюка

*Я не можу бути іншим.
Мартін Лютер*

Рік, другий, третій бачиш одне і те ж:
Ти мостом Пішохідним до нього йдеш,
Він на перила сперся посеред мосту,
Видно сто сот облич із Дніпрових вод,
Він заглядає в кожне із тих ста сот
І провдждає аж за Труханів острів,

Канів та Ольвію і за Евксинський Понт,
Де проступають у видавах інших вод...
Це вже відомо тому, хто йде. Рік, другий...
За спиною все ще темніє Княжа гора —
Найвищий (і найдорожчий) берег Дніпра,
Князь, вої, слуги-герої та інші слуги.

Поділ — інша річ, себто інше місце, однак
Погане воно чомусь не лиш для собак*,
Але й для того, хто плентає вже до мосту,
А той, хто стоїть на мосту, на Подолі жив.
Ви сотню (на двох) розміняли, коли привів
Тебе у вселенну дитинства свого — на Волоську,

* Обігрується рядок Леоніда Кисельова «Подол — плохое често для собак».

Де він у напівпідвалі зирив з вікна:
Литки в небесах крепдешинних, різна шпана,
І гуси поважні, і коні, ну звісно ж, коні
З возами, а ще — Старицького ті ж зайці,
І менше на кожному пискові (на лиці)
Написано всякої подлости, ніж сьогодні.

Хрестини у п'ятдесяті. Нічні свята.
Столи посеред століття. Серед моста.
При березі — цар Микола й цісар Франц-Йосиф.
Ріко наша сива, як тебе заплести?
В яку партизанську ніч посивіла ти?
Ой чий же то кінь стоїть? Чиї то покоси?

Втім, тут починається повість. Рульфо Хуан
Відкрив галичан іспанських (чи індіан)
У містиці точній, жорсткій і, як бритва, гострій,
Бо пишеться повість одним і всіма — одна,
Що всіх вже не вислати (чи хоч послати) на
Цей Тугорханів острів.

Отож, осіння Волоська. І все — таке ж,
Як у волоській музиці. Ти ідеш
Поруч із ним. Тут його колискова.
Він знався на музиці (чи не єдиний з вас),
Його фонотеки — тобі на життя якраз,
Аби Доніцетті згадати не з Михалкова.

Музика. Скрипка волоська. Її прорив.
«Тепер басейн, де стояв наш дім. Я водив
Дочку сюди на секцію після школи.
Коли мала попливла, постала мені
Стіна у воді з килимком на стіні:
Забуде ткання — не забуду його ніколи.

Лубковий сюжет: втікає вовк від ловців,
Що цілять у жертву з-за дерев і кущів...
Не скрипка волоська — ранений звір на Волоській.
Чому ти тремтиш, дитино? — питають царі
Лісові й водяні — старого старі.
Знов остро, як отрок, переживаю лови.

Пора перевтілень дитинних майне вочу,
І я гарчу, захищаючись від плачу, —
Я знов не ловець, а жертва — хай і жорстока.
Лишаю знов по собі криваву росу,
Бо знов на собі не зброю ловця несу,
А знову несу прострелену шкіру вовка.

В басейні тоді просидів, як під замком.
З тієї стіни звільнився б одним стрибком,
Та плавали діти навколо, бавились діти.
І навіть мисливці отетеріли в куцах,
Кров ствердла, гарчання завмерло і рик потах,
А піна на писку встигла закаменіти.

Хист хижака в дитині, досвітній страх
В стіні очима застиг, кістками застряг,
Будинком у землю вгруз, перебравши ролі
В підземці, всмоктався в сні, щоб у вічному сні
Сховати стіну, бо відбили на тій стіні
Крила свої й плавники янголи голі.

Невже та стіна входить в тебе, мов скін?
Як скотобойня — в Олеся, в Бодлера — сплін.
Ти в пісні тут засинав, пірнав у той Київ...
Доки загнаним звіром біг над Дніпром,
Невже і Христа з хрестом, й Шевченка з Франком
Змивали ночі і дні, води й помії?

Від кого ти втік? Кого ти перехитрив?
Твій нюх — від яких вовків? (чи псів?) —
від ловців,
Бо вийшли на вовка й вовка не може не бути!
Куля одна для кожного, але сіть
Для тебе, вовчику-братчику, та що для всіх —
Поглянь з висоти творця «Червоної рути».

Ось так в ойкумені нашій підносить дух,
Авжеж, не собачий (і вовчий, і ловчий) нюх.
І крапка. Вода. Стіна в червоних крапаках.
Не в кожній жертви вроджений трупний сприт,
Та все це можна списати на колорит,
Якби лиш не запах, панове. Якби не запах.

Ти чув *барвінкову*. Прибуде! Має прийти
І прошепотіти: «Це ти», й почути: «Це ти».
Інакше століття веселе не пережити.
Заквітчаний вже її кінь. Він віки чекав —
В кущах аж присвиснули! — от і вір, що не в кайф.
Мить — перескочиш цю гидь — в інше століття.

Вдруге прожите й відчуте — отрута. Невже
Навіть волоська музика не береже?
Зужиті мотиви стануть завтра шприцами
Такими ж. Юні тіла проштрикнуть стіну,
Загнані їхні зіниці в таку глибину,
Що не підніме й волоська, й ні та, що над нами.

І що я тобі скажу? — так тихо сиджу —
Теж ніби в засідці. Сам на себе. Іржу
Цього життя зішкребти, вимити б тіло
У воді, крізь яку ловці на ветхій стіні
Вже й самі забули куди — цілять мені
В груди — в дитинстві лякало, потім смішило.

Бо смішно у двадцять, і смішно у двадцять п'ять
(Розкішно зворушливі числа ці римувать)...
У тридцять, у тридцять п'ять, у двічі по двадцять...
А молодість — найзапекліша із пропаж,
І вже товариство наше — розгардіяш,
І можна з нас, братця, (перед биттям) сміяться.

Відкуплення — скрипка волоська — як Молода,
Прибуде на конику — як прибуває вода.
Хіба ти не в цирку, доки скачеш по колу?
І від омерзіння не задихнутись щоб,
Ти, риссю пронісшись, переходь на галоп.
Твій демон — надійний кінь, якщо ти не йолоп.

Ти швидше невр Геродотів, ніж голий нерв,
Приймаючи смерть на лубку — з кушів і дерев
(Не лиш на лобку має значення, як умерти).
Для шкіри, що все ж пристойніша від одерж,
Тим більше нема (якщо є) значення теж,
Чи скинути її вчасно, чи раптом здерти.

Губами важкими ввімкнувши старе кіно
Долонь, губ, грудей, забути, що не дано
Не звести погоню до втечі в цій порожнечі.
Забути на віки вічні на цій землі,
Як плакало божество у досвітній млі,
І в нього були її губи, волосся, плечі.

Води, як вогню, не відомі ні час, ні чин,
Ні відповідь на питання: є хоч один?
Принаймні, одне ніяк не можеш не знати:
Кров'ю одною спасенні всі ми і всі
Забр'юхані — до одного! — в кривавій росі.
Роси вже замало чи музики забагато?

Крещендо в золотім гомоні кістяків.
Дніпр спить. Йому сняться леви. Його мотив
В полиннім викиді мови був і перебуде.
Андрій Первозванний дійшов, а Дух не зійшов.
З підвалу (напівпідвалу) почнемо знов?
Це кров вопіє? Чи як розуміти, паскуди?!

Кожен, як знав, відтоптав свій вилом (чи зсув),
Дехто й забув, на що посягнув, доки збагнув:
Поряд із ним — немовля — торгівець у храмі,
Який на даху сидів, а цей на дахах
Орудує; під ногами — і храм, і прах,
І вірні стають навколішки під ногами.

Справа не в містиці — в місті, у тому й річ.
Доки не ніч — *скільки світла, стільки облич**
Зовсім чужих, а як ніч почнеться глибока —
Впасти в цю воду, в цю хату і в цю стіну —
Тоншу за волос, міцнішу за кам'яну,
І відпустити вовка.

Страшно розбитись об те, чого вже нема,
У воді вітцівського дому зійти з ума,
Немов у вогні, в якому плавились діти.

* Із поезії Поля Елюара.

І навіть мисливці ховаються по кущах,
Й підбитий втікач — не жертва, а крах і прах;
А київська піна встигла закаменіти.
І плавно, як у воді, чужими — свої
Стають. І хто б не скинув шкіру змії,
Натомість сонцю й місяцю виставить іншу.
Погоня (чи втеча) застигне у вічну мить.
Та скрипка волоська вночі на зміну болить,
Мов тільки в очиснім вогні стане видніше.

Бо те, що вода не змила, шкребли пером
Із птиці, яка не впоралася з Дніпром,
І думала (о наївна!): піший не схоче.
А що вже ті сіроманці — старі й малі,
Тим більше, ловці — плоть від плоті сеї землі...
Як завше, не знає ніхто вкраїнської ночі!

Цих досвітків присмеркових і верх, і низ,
Цих родів цієї породи і кров, і слиз,
З положів цих лона води сходять вогнями.
Печерний комп'ютерний сплет, кривавий клубок
Залишимо як документ — наївний лубок
Ми, зчеплені намертво іклами й пазурами.

Та хто б кого не загриз, а правда така:
Найглибше до сліз проймає жертва з лубка.
І недруга, Боже, храни від такої долі!
Я знов загарчу, захлинаючись від плачу —
Цю роль не приймаю, а про інші мовчу,
Прибитий чомусь у воді до стіни юдолі.

Знов діти пірнають в цей Київ — у цей басейн,
І доки він є — скільки світла, стільки дітей,
І все — як на вивісці (чи у візії лемка) —

«Центр підводного плавання». Зветься «Тритон».
Назва як назва. Не містика і не сон.
Лови як лови. Лубкова мисливська сценка.

От лиш затягнувся сезон ваш, хлопці, тепер,
В сюжеті робоча назва ловця — мародер,
А вовк і лубковий — вовк — не воша лубкова.
І ми не курві, хоч не йдем на ви. І Він, хлопці, є.
І місто це є. І сонце над ним ще встає.
І завтра, як завше, все почнеться зі слова.

Крізь ветхе ткання виступлять ангели з вод,
І стежками найперших, які упали з висот,
На Київські гори зйдуть, де *Бога з машини*
Або виклик небес об'явить античний хор,
Й виклик небові — шабаш відьомський.

Сльози потвор

Під ногами засяють — в пагорбах випнуть спини.

Повзуть до поверхні — на скрипку, бо Молода
Прибуде на конику. Доки наспіє орда,
Востаннє волоських музик проси на Волоську.
«Прощальний танець пані Молодої!» Віват!
За рученьку білу твій наймолодший брат
Веде вже її в обійми твої серед мосту.

Ще трохи повітря. Вона не могла не прийти.
Не прошепотіти: «Це ти», — й не почути: «Це ти».
Ще трохи століття. Цю музику не прожити.
При березі — коник один. Він чекав, як міг.
Він навіть без тебе чекав — один проти всіх.
Він приніс її в обійми твої. Ще повітря...

Може, й дано написати повість одну —
Не писати ж її про ту, а чи цю шпану,
І про чернь, і про все, черню сховане за образами.
Якщо би вдалося вступити в наступний вік,
Сказати би про себе собі: се чоловік,
Який написав свого «Педро Парамо»*

Там — подорож у країну мертвих. Прийом
Старий, як наш Київ. Наших зрад ланцюгом
Ми зв'язані. Тут, як там — на землі ацтека.
На нас полювали теж. Нерв наших тем —
Ненависть.

Ми вже прийшли.

В підземку зйдемо.

На станції *Тараса Шевченка*».

Мабуть, життя — як говіння весняне (піст
Великодний), бо Воскресіння — не акт, а зміст.
А для дотримання посту не треба хисту,
Як для письма і музики. І на міст
Пішохідний тебе покличуть не хист, не Стікс,
Хоч у Дніпрі із надлишком Стікса вмісту,

А товариство твоє, твоє золоте.
Хай і не так пахне там і цвіте,
Але ж свої — ошую і одесную.
Рік, другий, третій чуєш одне і те ж:
Наче спитавши: «Спиш?», запитуєш: «Ждеш?».
Він мовчить. Тобто, нічого не чую.

* Повість Хуана Рутьо, 1955 р.

ПАВУКИ ПАМ'ЯТІ

(Симетричний триптих сновидінь)

1

... І рука, що уві сні затерпла,
згадує на спротив мисль нагу.
Сіна верхового срібні стебла
стежку вітру пишуть на снігу.

Чув і чую: фрела і тилинка...
Це така вже музика — сповна.
Сіна верхового стебелинка,
не вернусь у верхові сіна,

звідки, вітром вирваний азійським,
я лечу, як той зловісний птах,
що кружляє над полеглим військом...
Вірші, тілом білим на снігах

писані... Лиш на такі скриптури,
на страшні і вірні письмена
мітить око хиже і понуре —
на отих, що підняли сіна

верхові й лягли в сніги високі.
Вітром вихоплений в мить лиху
і занесений в їх вічний спокій,
я зостався з круком на снігу.

Вдвох живі на всю затерплу тишу...
Я волів бодай вовків виття
з тих снігів, де срібні стебла пишуть
схоже на прокляття вороття.

... І слово не спалахне,
бо хиже воно й дочасне.
Крізь мене у тьму шугне,
у нетрі, як сарна, шасне

крізь мене, глухого, для
панічного сну — світитись!
Лиш серце моє здаля
прострелить дробом копитець.

Ще вгледжу, як порина
в дерев верхів'я кудлате,
мов ласиця, а вона
кусає лише на свято.

Не зникни хоч би з очей,
бо в мене Трійці не буде.
Прости празникову чернь
за спрагу твоєї трути.

Без тебе, мов без лица,
тікаю від долі й туги,
й від тебе, як від ловця, —
не буде ловитви вдруге —

цієї погоні вспак,
цієї втечі губами.
Засну, розтисши кулак
з пальцями-павуками.

3. СОНЕТ

Мій ангел — вогонь, — прошепочу услід
повітря, що відблиск його видихає
з отроцтва мого, де мій ангел читає
сни смерти — смерековий запах санскрит.

І жінка виходить з високих воріт,
в ногах мого ангела хвойно сідає.
Крім запаху в світі отроцтва немає,
де ангел палає, холодний, мов лід.

Я знаю той холод отроцтва — до дна.
Я знаю ту жінку отроцтва. Вона
з безсмертного леготу вихопить те лиш,

котре хоч почувеш, але не збагнеш —
лиш димом дитинних кісток обів'єш.
... І вже не проциндриш і не промерфелиш.

СТИЛІЗАЦІЯ: СОНЕТ

Я прокидався дальнім. І зумів
щоразу не приховувати збитки,
бо музика тоді — не знаю звідки —
з'являлась, мовби здвиження років

проклятих, не моїх, та я прожив,
здається, кожен і на те мав свідки —
залізні пальці музики — до клітки
страми був кинутий, тому вцілів.

Возили на розшарпаних підводах
мене по цих базарах, цих торгах,
бо та земля, де перехопить подих,

кружляла вже над головами. Страх
отверз отроцтво, і вселенський протяг
куйовдить шерсть, залежану у снах.

(Лубок «Партизанка».
Косівська торговиця, початок 70-х)

Ми вдихали сіно цього світу
навіть заміновані в скалі.
Ангели Старого Заповіту
горні трави косять по Іллі.

Знов Ілля шепоче:

Отче, —
й руки

простягає — грози відвести.
Знов Іллю годують тільки круки.
Круки знають, де його знайти.

В бучків спалахнули всі листочки.
Тепла — мов з дійниці — сивина
жінку вкрила. «Де — питаю — дочки?»
Всі пішли. Вернулася одна.

Ми замінувались так, що й ангел
не поткнувсь — такого не було.
Лиш дівча тоненьке йшло від мами
і співало, доки не прийшло.

Відхилю докраю віти буків
і відпущу — очі посікти.
Круки знають, де годують круків.
Круки знають, як Іллю знайти.

Жінка відійде в траву, повиту
димом, що не вміститься в скалі.
Ангели Старого Заповіту
сиве сіно сушать по Іллі.

ГАЛИЦЬКІ ГЕОРГІКИ

Вікторіві Небораку

*Не спалося, а ніч, як море, ніч
коротка, петрівчана. За стіною
гримів трамбай о третій. Стороною
йшов дощик. Упродовж семи сторіч*

*гриміла кров у скронях. В темноті
я княже написав ім'я о третій
під стук коліс трамвайних*. О четвертій
ввійшли вигнанці досвітку бліді.*

*Вогні досвітні вже горять. Симон
зібрався в поле. А по той бік ночі
у жилах раптом шарпається сон,
немов трамвайна вісь в крові скрегоче.*

*Я бачив дивний сон: століть за сім
тому
світає.*

*Дощик стороною
іде. Вози скриплять Галичиною.
Скрегочуть осі в небі неблагім.*

*За ними тихо йдуть в досвітній млі
печальні люди, згорблені вигнанці.
Вони в лісах сховаються уранці.
Такі ліси були ще на землі.*

* Назва фільму Акіра Куросави

Були ще села. На стіні — поет
у кожній хаті. Навіть два поети!
Туди! — від Благодаті, як від смерти.
У Чорний Ліс! У чорний час. Вперед.

З'явився перед ними чоловік.
На горб зійшов нечутною ходою
і піднятою високо рукою
нараз перепинив живий потік.

На мить заворожив земну юдоль
той владний жест, той муж із владним ликом.
Спинилися. З хрестом. З возами. З криком.
— Ти хто такий? Ти хто?
— *Я — ваш король!*

І на коліна впали. На бетон.
Під стук коліс... І знов — *по той бік ночі.*
Не шарпаймося, наче поторочі,
на колії скривавленій. Скрегоче
трамвайна вісь.

Вертається Симон.

КОЛІЯ ШАКУЛИ

Ті ж пасажери — маски на лиці.
Наталка Білоцерківець, із книги «Алергія»

Що лишиться? Якщо, то все ж не те,
що ми гадали.
Юнацьких віршів плетиво пусте.
Брудні вокзали.

Змінились розклад і ціна квитків
на кожен потяг.
І душу, як сорочку, прохопив
з тунелю протяг.

В нас паралельні (кожному своє)
поля-полиці.
Якщо настала ніч, хай застає
на залізниці.

Хай кожен споряджає сам себе —
стежа сковзнула.
До нашого похмільного купе
зайде Шакула

і підморгне — мовляв, не пропадем.
Мовляв, не треба.
Ще танець наш — так, наш! А хто з ножем —
візьме на себе*.

* Поет Віктор Шакула загинув 14 березня 1993 року у центрі Києва біля філармонії.

Не свічка — тільки подих при свічі
хитає вікна.

І колія, що вила уночі,
уранці вівкне.

Бо не на ту поставив сатана
на душу вбогу,
бо навіть Бог — так, Бог — подобизна
поета в моргу.

СОВА

(Із циклу «Дев'ять віршів»)

Спочатку стихають вівці,
потому пси,
і тоді у нічному лісі
чути сову,
хоч переслідує від самої полонини,
заважаючи нести кров,
щокрок піднімаючи її
до себе, —
кажуть: виє сова —
понура посередниця в покликах крові,
бо вона там,
де вона є,
а нас немає.

Я одягав маску вівці,
а пізніше маску пса,
щоб не чути її голосу,
і тому тепер
серед ночі,
я нічого на світі не розумію,
і душа корчиться змією під списом,
мовби ухилиючись від нагадувань сеї пташки,
чим насправді оплачуються
свобода і поезія,
і тому тепер
прошу Бога,
аби швидше закінчився ліс.

Я Господа прошу, сово.

ЗАПЕКЛИЙ ДЖУС

Кров запікалась на кігтях,
земля зимувала на лапах,
крізь ніч колісниця гриміла,
свистів батіг на хребті.
Я тебе тьмі не поверну —
я готував, як замах,
твій переписаний образ
голосом у темноті.

Я смиренню не вчився
в ангельської худоби.
Богом не називаю
сонце, місяць, зорю.
Вовка не викликаю
з ночі, з мови, з утроби.
Я тебе відшепчу.
Я не знав, що творю.

Кінь весільний у водах
несе тебе на верховітті —
барвінком пахне і тихо
співають сиві жінки.
Я музик поскликаю,
стомлених в Тім столітті...
Гуцульської! Вічні гості
Крізь ніч ідуть навпрошки.

На весіллі раптом заголосять.
Третя річка проковтне ключі.
Діви із розпущеним волоссям
над мерцем заплачуть уночі.

Молодий — попереду! У схлипи
б'ють копита. Ігри і пісні.
А за ним, на конях — смолоскипи.
Й Молода стрічає на коні.

Він рамено праве поцілує
старцеві. Й застогне Молода!
Він є Князь. Вона його роззує.
Нас не видко — мов несе вода

крізь туман труну... О діви, діви!
Він є Князь. У ваших водах спить —
ще в утробних чує ваші співи
й стогони... Допоки молоді ви,
нить жива, тому що рветься нить.

ТІЛЬКИ ДНІПРО

(Київський триптих безсоння)

Зранку — тільки Дніпро...
Із книги «Потоки»

1

Діждався і я ритуального сплеску Дніпра.
(Мій мозок, мій морок...)
А ніч горобина коротка — це проба пера
у сорок,

це зайнята залпом залізна з моїх порожнеч.
(О, стеклий мій склепе!..)
Текуче склепіння сліпих — аж до втечі предтеч
від себе.

Нестерпні в імлі імена, доки мліє ріка.
(Ну де ж це ви, блазні?!)
Ще крок, ще молитва, ще сміх! —
доки щило з мішка
вилазить,

бо ніч горобина коротка — це сплеск моїх плес
(у сутінку скраю),
чи слово, замаране навіть рососою з небес?
Не знаю...

Не знаю.

2. ЕЛЕГІЯ ДО ОЛЬГИ

Обожнений рососою ранній птах
ці непритомні ночі покидає.
Крильми повітря вдихнуте займає
у грудях, як займає в небесах —

це осінь, Ольго, осінь. Це вогонь —
мій ангел — глянув з-за Дніпра і часу,
бо чути браму шкірою долонь,
яким нарешті піддається засув.

Це осінь, Ольго, осінь. Ти засни.
Ти відпочинь біля Дніпра і слова.
Ця осінь вічна. Ця юдоль шовкова.
Це досвіток такої тишини,

коли на віях тріскає роса,
й любити буде той, хто більше втратить.
Це вітер — демон мій — вогонь кошлатить.
В імлі палає ліс в подобі пса.

Ти — безсоння. І вчора, і нині, й навіки —
безсоння.

А воно, як завжди, починається так: *Отче наш...*
 Мов до стелі, до скроні не дотягнулась долоня,
 прикриваючи шпару у потойбічний пейзаж.
 Ні. То морок досвітній: мій мозок,
і син мій, і страж.

Я не хочу — ти чуєш? —
повіки склепивши, збагнути:
 це земля у зіницях пливе лиш до тебе аж від
 тої ночі, коли впали роки мої, мов рекрути...
 Все спочатку на Марсовім Полі
творив я шість літ.
 Кров моя на знаменах засохла, як любосний піт.

Ти — безсоння: вологе, мутне проминання
в покорі,
 коли навіть рука не дотягується до скронь.
 Став я звіром і деревом водночас — мчу застигло
й на зорі
 віттям вию... Піднявши, тулю до верхів'я вогонь,
 доки образ твій корчиться в нім.

Ніч. Дніпро. Оболонь.

СТИЛІЗАЦІЯ: СОНЕТ

Де прихилити голову? Немає
обителі на цій землі. Нема
пристанища на світі цім, де тьма
над головою демонів літає.

Воістину: на вістрі голки — тьма.
Воістину: світає що смеркає.
І протягами душу прошиває
той вітер, що під ребрами дрима.

Мій демон — вітер. Раптом шарпоне —
і вже Обителі Благої не
вимолюєш, допоки шляк не трафив.

Ще й поблазнюєш на межі пожеж —
його сліди в душі не відпереш,
як на сорочці білій плями афин.

НІЧНІ КІОСКИ — 93

Тарасові Федюку

Згорають. Як завше. Як мовиться, так на роду
написано. Ким і навіщо? І як, по якому?
Згорають *циклічно* — румун* говорив. А потому
залізні, смішні легіони зберуться в аду.

Залізна Острога, за твій літургійний летарг,
за ніздрі вологі твоїх кобилиць і туманів
заплачено стільки малих і великих Іванів,
що це вже, здається, нікому не тисне на карк.

Згорають. Порожнє, понуре повітря вдихнеш,
яке піднімає над твердю, Залізна Острога,
лиш мертвих. До ранку дожити б. А як? До якого?
Євбазом** нічним до нічного кіоска бредеш.

Минаєш будинок, де жив Параджанов. Євбаз
навколо. Осінній євбаз у кривавому злоті.
Трамваям досвітнім кидаєшся вслід, мов кінноті,
що мчить від Софії — крізь морок, і мозок, і час.

Залізна Острога, до ранку ще пару годин,
і вершник розтане —

останній залізний, досвітній.

Боги кам'яні, золоті, дерев'яні і мідні
прийдуть до кіосків нічних, аби ти не один.

* М. Еліаде.

** Єврейський базар — район Києва.

Ще й душу, недобитки, ніби зійшли з вишини,
поможуть нести тобі — тут, на євбазі осіннім.
Шепочеш в імлу,
задихнувшись різким омерзінням:
«О Діво потоків, полотна стрілецькі згорни».

Згорають. Як завше. Циклічно. Слепе і слабе
повітря заліплює вуха — і спасу немає.
У цьому повітрі настільки вже не вистачає
стількох, що нема і тебе. Вже й не треба тебе.

І навіть того, хто прокинеться завтра з отав
твоїх сновидінь на горі — в небі третьому — білій,
куди не проникне пронизливий
погляд рептилій —
незмигний, мерзкий, що справіку усіх увібрав.

Згорають, аби відпустив цей коханий пейзаж,
а вас, мої любі, не збила верхом або низом
кіннота з кіосків нічних — Аполлон з Діонісом
на Галицькій площі*,
що зветься євбаз, бо — євбаз.

В кривавому золоті, в млосній, задиханій тьмі,
де ті, що, як завше згорають, — згоріли. А з ними
у вас щось відмерло. Тому ви тепер невразимі
у цій кам'яній, дерев'яній і мідній страмі.

* Галицька площа — давня назва площі Перемоги.

Цілуєш порожнє, понуре, пекуче. А все ж
вогонь вже не страх — на євбазі, вночі. І крім того
вже зовсім нестрашно й недовго,

Залізна Острога, —
ти ж знала, хто ким заплатив, де кого підбереш.

Михайлові Дмитриву

Забаглося ізнов біблійним вилам
при місяці прошити грудь її.
Ще нас нема. Та ми над нею схилим
свої знамена й голови свої.

Хоч раз би відірватись від погоні
й поцілувати несхололу длань.
Нас винесуть з безчестя наші коні.
Ми підоспієм до її волань.

Даремно стерли вороні копита.
Даремно вірні пси горлянки рвуть.
Не кровоточить плоть її пробита,
її жива, вужем обвита грудь.

Марю лиш вогневим блискавки списом,
в голову темну мою не вцілив грім.
Ти поруч поник — мукою впився.
Ти пригадай мене в царстві своїм.

Тільки тут і тепер — вперше над твердю —
ти вже не скажеш тим рибалкам: «Ходім».
Ділимось, мовби черствим окрайцем, смертю.
Ти пригадай мене в царстві своїм.

Хто я? Дитя гріха, злого розбою?
Кров невинна кричить. Попіл і дим.
А помираю тут. Поруч з тобою.
Ти пригадай мене в царстві своїм.

Ми на хрестах. Ми не діждали дива.
Між розбійників — Бог — між мною і тим
зліва. Чаша Твоя, Спасителю, зліва.
Ти пригадай мене в царстві своїм.

ПСИ ЮРІЯ ЗМІЄБОРЦЯ

*Ми закопувались доти,
доки нас не спинили джерела.*

*А потім прийшли дерева
і стали над нами.*

*А потім прийшли пси
і вили над нами.*

*А потім принесли дівчину
і в неї була одна рука.*

*І ми зимували так,
як зимують вода і вогонь.*

*А потім ти сказала: «Христос воскрес!»,
наша однорука весно.*

Нарешті ми втекли,
але не могли зупинитися і жити далі —
ми піднімалися крутою горою
все вище і вище —
ми наближались, підходили впритул
до хмар важких і темних,
які, може, і врятували нас,
але вкоротили нам Великдень
і тепер не дають зупинитися —
прилягують нас, давлять, затагуючи
у круті вири темних вихорів.
Ми пройшли крізь них
І, гейби скинувши з плечей храмові плити,
легко вийшли на самий верх,

і тільки тоді збагнули:
на землі була ніч.

Лише вершина гори,
ще мертва після зими,
стриміла над чорною лядою хмар,
що наглухо закрила той кривавий погріб,
звідки ми ледве втекли,
і тепер сидимо на вершині гори,
облиті різким місячним світлом.
Воно тільки тут — з нами й над нами.
Ми поскидали скривавлену одіж
і закопали її під ногами у хмарах.

Ми сиділи в такому світлі,
що не відчували холоду і болю,
навіть наготи своєї не помічали.
Ми бачили тільки верхи
сходжених з дитинства гір —
вони вирвалися, як і наша вершина,
із безмежного клубочища хмар,
і на кожному верху,
облитому щоразу різкішим сяйвом,
сиділи якісь люди.
Ми не знали, хто вони і звідки,
ми не знали, коли вони...
Ми не знали, живі вони чи мертві,
але яке це має значення,
адже і їм довелось
проломити своїми головами
ці хмари!

Ми розгледіли кожную ватагу втікачів
і забули всі слова.
Навіть плач і крик.
І тоді в нас у ногах

прошмигнули вовки.
Вони не підважували хмари, як ми,
а легко випірнули з них
і, вмить оббігши нашу вершину,
замотавши в сліпучий клубок
наше місячне мовчання,
знову пірнули в густе хмаровище
і так само легко виринули
на сусідньому верху,
так само обмотуючи інших утеклих.
Ми проводжали їх
одним хижим поглядом
на кожну вершину,
уперше уздрівши, які ми голі
і які ми нерухомі
без очих вовків,
крім яких нам нічого вже в світі не треба,
бо вони прив'язали нас один до одного,
обмотали всі ватаги,
переснували нас під своїм місяцем,
пірнаючи і виринаючи
у хмаровищі юдолі земної.

І ми притулилися плечима один до одного,
міцно, як люди, які вже знають,
що буде весна і буде трава,
і потому за це
знов доведеться зимувати в землі,
і за це тепер
назавше тулимось один до одного,
і це буде,
і цього не може не бути,
бо в ногах
знов прошмигнули вовки —
вірні пси Георгія.

Ти кажеш: нині день наш такий.

Нехай буде як буде.

Я кажу: днина така сліпа. Котрусь не переживу.

Я кажу тобі: куля сліпа.

Котрась потрапить у груди.

А вона сама, ніколи сама не падає у траву.

Ти кажеш: я тебе не люблю.

Цей день сама перебуду.

Ти кажеш мені: в пустелі пустель я сьогодні одна.

Я кажу тобі: в пустелі пустель

сьогодні багато люду.

Ти кажеш мені: в пустелі пустель

самота не страшна.

Ще трава легка, та важка роса згинає нас.

Нижче.

Нижче.

Я кажу тобі: доля сліпа. Ти кажеш мені: іду.

Ще трава легка, ще роса важка,

ще сліпа біля скроні свище,

а вона сама, ніколи сама не спиниться на льоту.

Під гору тягнуть сіно коні.
Забило дух.
А в коней китиці червоні
звисають з вух.

Батіг по спинах їхніх скаче.
Свистить батіг.
За двох одне лиш око плаче
в одного з них.

А що мені у тому оці
від китиць-птиць? —
пливу у нім на лівім боці
між трьох зіниць.

Пливе батіг над головою
на три зорі.
Я впливу. Я ще постою
на тій горі,

де скине копитом обору
мій коник-птах,
й підемо ми в Яловичору
по тих зірках.

Там, коню, гоїться наспинне
за три версти.
Там гинув ліс. Там кожен гине —
лише б дійти.

Я сни розкажую коневі.
Короткі сни.
Рудому кожному рубцеві
його спини.

Руда баюра б'є в коліно.
Забилу дух.
І золоте, прокляте сіно
звисає з вух.

СЕРПЕНЬ ЗА СТАРИМ СТИЛЕМ

Ігореві Римаруку

Триває птаство у моїх зіницях
аж до світанку. Музика терпка
Стефаніка і Миколайчука
збережена, як бринза в бербеницях,

у цих серпневих днях. Я став незлим
поденником — між батогом і гаком.
Я став холодним під солярним знаком,
що різьблений на сволоку одним

із прадідів. Світає спершу стан
птиць, що перетривають у світанок
чи тільки в слово, і воно — Стефанік,
а, може, легіт лиш, і він — Іван.

На шкірі краю — сироти. Не так.
Це тільки дрож до серпня, млосьть до рання...
Мов прадіди у днину поминання
помоляться й танцюють на гробах.

У серпні сплет їх рук тонкий, мов нить,
а доторкнешся — і руки не стало.
І дивишся незмигню, як муравлик
скоцюрбленим мізинцем дріботить

спокійно, заклопотано... Куди?
На світі цьому тільки він і знає.
А ти, поденник, ти на шкірі краю
тамуєш трем, гадаючи, що ти

легкий до танцю мертвих і живих —
мов серед ночі переплутав стежку
і, вихопивши з ватри головешку,
із криком пастку ангелів оббіг.

З тобою бігли сіроманців сорок
і сорок левів, бо солярний знак
на сволоку
прочитаний не так
тим, хто до ранку дивиться на сволок.

Ти що це твориш у житті ч у ж о м у ?!
То пастка танцю. То пімстливий ритм.
Не має свого карбу пілігрим
на сволоку в солярнім знаку дому.

Лиш вимиється музика терпка
у серпні, гейби у потоці килим.
У серпні за старим числом, за стилем
Стефаника і Миколайчука.

Я знаю: в серпні в нас холодна твар.
І ті, що йшли на смерть, прийшли й заправлять
у тої, що ридає. Воші давлять
об стіл: «Клади на стіл його кептар!»

Я вирізьбив цю твар. Мов зрушив прах.
Прийшли б вони в сльозах, та, що ридає,
серпневі ночі ці повивертає,
як вивертали кептарі в дощах:

щоб вовною — у хмарі, вітрі — крізь
грозу, що вранці сива, аж сирітська,
щоб вовну першу, ту, що зветься м і ц к а,
погладив ти, мій Господи, навскіс.

І скинеться в зіницях птаством пуста,
і на світанку вирветься з зіниць,
і музику, як бринзу з бербениць,
до губ несучи, мов після душоубства.

Немов стікає не з небес, а з ран
удосвіта — крізь вовну — голосами,
що в серпні задихаються над нами.
Не так! Це танець лиш, і він — Іван.

Найтоншу свічку від с т и х і ї
в сорок
на Стрітення я вперше посвятив —
до Спаса, до моїх серпневих днів.
Та в ніч із понеділка на вівторок —

на великодний випали сніги
й карпатські храми замело під ранок,
мов до Різдва воскрес...
Це знав Стефанік.
Це стан стихії. Стиль її слуги.

Сніг перейшов у дощ, в грозу... Вночі
заметушилися ті, що йшли зі свята.
Є звичай предків шкуру вивертати.
Обагрену — здалося при свічі

свяченій... Захисти і відпливи
в цих водах! Серед ночі заховай цю
нечисту міцку... Згасни серед танцю!
Тікай від пастки мертвих і живих!

Найперший промінь врятував, як гріх, —
з тьми вихопив серпневий вилом лісу,
цю музику терпку. І я підвівся,
немовби за наказом: до своїх!

ПОЕТ У ПОВІТРІ

*Я веселку Свою дав у хмарі,
і стане вона знаком Заповіту
між Мною та землею.*

Буття, 9.13

ти крук
Ной тебе випустив першим
перед голубкою
голубка після тебе вилітала тричі

кажу ти поет
кажи коли
спливуть велетні
із розплющеними очима

кажеш це потоп
це стосується навіть блаженних
бо декотрі назавжди залишаються у повітрі
але і повітря стало водою

кажу ти поет
ти вилетів перед голубкою
ти полетів першим
ти літав перед найпершим Заповітом

кажеш це веселка
це стосується навіть мертвих
бо декотрі назавжди залишаються в повітрі
коли повітря сходить з ума

коли
повітря
сходить
з ума

кажу ти крук
і це нарешті стосується
тільки тебе
о це досконала катастрофа

(Із циклу «Суха різьба»)

Вперше, вдесяте і всоте прошу: пропади.
А пропадає — шукаю сліди — вірю їм лиш.
Тільки й заняття мого, що шукати сліди —
так і римуєшся: доти живеш, доки скімлиш.

Музика та, що спинила мене на краю,
впала в моїм Космачі, як блаженна, під коні.
Рим віроломства проламає груди і скроні.
Трепетну шию її розриваю і п'ю.

(Із циклу «Отави кольору місяця»)

Подих — запах отав.
Мить, мов після неї — постріл.
Душа прагне приправ.
Як правило, гострих,
але не в серпневій млі досвітній,
коли
непослух її —
один Вселенський Непослух.
Вона затремтить,
але застара на постриг.
Черешня в лісі.
Каправе око імлі.

Це серпень волхвів. (Закреслюю). Це апостол
отави толочить
по горлах ваших, волхви.

Хто на кого полює — знає кожен з нас.
Роман Бабовал, із книги «Фрагментарна пам'ять».

Себе залишаєш на осінь у сенсі зрушення зла.
А є ж до холери сильні — у сенсах світлім і темнім.
І є апологія слабкості в одному з послань Павла.
*«Знаю Христа, Павла знаю, а ви хто такі?»** —
питав демон.

Ви хто такі? — ти запитуєш тих, що вже почали
із нас виганяти бісів, і вже їх не зупинити.
Ви хто такі?! — перепитуєш тільки тепер, коли
дають тобі шанс очиститись,
а після чистки й любити.

Ти став *мнекий, желісливий*,
як кажуть в твоїм краю,
що соплі на віях — *свято, яке завше з тобою*.
Ти сам спорядив безсилу, безсмертну душу свою
з її Вселенною сивою над сивою головою.

*А віра там починається, де припиняється мисль.***
«Ви хто такі?» — не вгамується *син зорі* і печалі.
Питає високочолих, що в засідки розбрелись.
І тільки свині не винні — ті,
що зникли в проваллі.

* Дії, 19:15.

** С. К'єркегор.

Анатолієві Дністровому

Майже люблю ці ночі. Не довші — більші.
Ця нагота зветься чомусь — листопад.
Діти моїх ровесників пишуть вірші,
випірнувши над нами і навіть над
музикою,
де їх розглядає в тиші
піднятий над землею на вилах брат.

Доки блукав я горами і містами,
доки забрів нарешті в цей падолист,
доки ці ночі, Господи мій, настали,
доки я переслухав
художній свист,
тільки слова моєї сивої мами
знов запахли мені, як перший покіс.

Паморочить не запах, а — коли запах
перестає, стихає в цій голизні —
так відходить вогонь...
В слабих його лапах
душу не заколишу — видно мені:
іскри випручуються з віків біснуватих
і випірнують, щезаючи у вишині.

Вимовляю твою самотність,
що задумана у пейзажі
водоспадом, точніше, гостем
із найвищих крапель пропажі.

Сновигає він у тумані
над водою, попід водою...
Хруснуть пальці його гортанні
блискавками переді мною.

Прошепочу: це я. Чекати —
зайве тут, не чекати — зайве.
Ти сидиш на порозі хати.
Кров не вся вертає від сяйва.

РАНКОВА ПІСНЯ В ПАРИЖІ

Хто тебе терпко нагадує? Тільки мій край.
Все відбувається в крові. Й нічого не вдієш.
Більше збагнула від мене. Та не розумієш
всепроминання воскового. Не проминай.

Не проривайся з аорти, коли ти не спиш
у літаках, коли коней женеш поїздами.
Наше повітря — із нашої крові — між нами.
Хто тебе терпко нагадує? Тільки мій вірш.

Хто я без тебе? В сутінках досвітку — віск
вен,
вій,
слів...
Жовте іржання на колії ранній...

Не проминай. Порятунк останній — в згортанні
крови,

в згортанні небес над долиною сліз.

СЕРПНЕВА ІМПРОВІЗАЦІЯ НА ДВА ЛАДИ

Заграй ми', цигане старий, —
ще й тонко-тонко...

Я вже давно не молодий,
мені й не омпно.

Заграй ми', цигане, ще раз —
на світлі рани.

Сокочу свій серпневий Спас
в богині Дани.

Заграй ми', цигане, заграй —
ще м' не загнувси.

На Гидзі гогоди збирай,
запеклий джусе.

В очах у тебе — веселá:
берві бервінні.

А зморшка на скалі чола —
змія в камінні.

Імлисте скублище скількох,
сплітання мстиві.

Сховались інші, як у мох,
у сивій гриві.

І доки плова не впаде,
і грім не гримне,
запеклий джус мене знайде,
й мені на дримбі

зіграє гори і ватри,
трембіти й скали.
Не вмри — шепочу — не згори,
бо нехар з нами.

Носив топір, і кріс, і гвер,
як носиш вуса.
Не вічний революцьонер,
не Агасфер, не юдожер —
запеклий джусе,

пусти «Аркан» на ці столи,
ватри й трембіти!
Тут ненароджені лягли
і їхні діти.

Відкинутим у тьму століть,
як після бою,
провалля у крові шумить.
Відпустить — кров'ю.

Дзвінки прошиють каламуть —
підуть леправі.
Ти знаєш, що вони дійдуть,
вони — у славі.

Ти змії звиш зіниць носи —
в бервах і танцях!
І в херувимських арф проси
скрипок циганських.

ЗМІЯ

(Із циклу «Дев'ять віршів»)

Тут, на землі, виткані ми, мов килими, —
так я писав, так пізнавав рідний узір,
той, що скидав я від страми тут, між людьми,
тими, що знав кожною зі скинутих шкір. ,

І на паскуд є, кажуть, суд. Не відповім
ані чужим, ані своїм. Все — затаю.
Знав, що ховав, бо помирав у тридцять сім.
Бачив межу. Бачив чужу. Бачив свою.

Серце мовчить, Господи мій, все — з голови,
як з-під поли.
Вкотре узір скинеш, зміє?!

Тут, між людьми,
шкіра змії, голос сови —
тільки й мого тут, на землі, доки я є.

АННО АФИНИ

Я звертаюсь до тебе,
але не в присутності слуг,
що встелили цю твердь
ненаситним, прислужливим слухом.
Що даровано грішникам,
те не прощається слугам.
Але той тебе викаже, хто онімів і оглух.

Я звертаюсь до тебе
німої, глухої до слів,
що встелила це небо
голодним, погрозливим зором.
Що даровано в сяйві тобі,
не прозріємо хором.
Але той тебе вистежить, хто просвітлів і осліп.

Я звертаюсь до тебе,
як лунчина — ветха трава —
перестояне сіно,
що й марга охоти не має.
І якщо на цій тверді
під небом оцим убиває
ця любов,
доведи своїм слугам, що ти нежива.

На камені ноги мию.

Анно, я з тобою співав:
на камені стою.

Анно, надійшов час отав.
Будь зі мною.

Анно, камінь твій нагадав:
будьте, як діти.

Я прийшов з космацьких отав
інші косити.

Анно, інших я не хотів.
Я си не бою.

Я — один з твоїх килимів.
Будь зі мною.

Вже не сиплять чари навкруг,
але вранці-рано
розітну я води, як пструг, —
аж до ніг твоїх, Анно.

Я знайшов твій камінь на слух.
І ширяв над водою Дух.
І лишився лиш легіт:
«Прагну...»

Афини, Анно.

БУЛА ТАКА ЗЕМЛЯ
(Триптих коротких елегій)

1. ДО ТРЕПЕТИ

Я покликав тебе.
Я назвав
твої символи давні й недавні.
Ти до мене прийшла
на світанні
із холодних космацьких отав.

Я тебе ще покличу.
Приходь.
Відірви від землі мою плоть,
бо побачу усе непомітне,
доки впівночі папороть квітне.
Все від Бога — крім неї.

Приходь.

2. ДО ПАПОРОТІ

Про твій цвіт у роду свого
я спитав. Сказали живі:
«Диявола слуги пантрують його,
як око у голові».

В цю пізню годину, в цей пізній час
я стрибав крізь вогонь, що давно погас,
і сказали мертві: «Бери від нас
до папороті не зір, а слух».

В цю пізню годину, в цей пізній час
я зрозумів: це останній шанс.
Дайте хоч перевести дух.
Я шукав — наче мав життя про запас.

Але забагато слуг.

3. ДО СМЕРЕК

Падає глиця —
в очах мерехтить...
Це з тих смерік, що
трохи молодші від мене. Тут жить
би. А навіщо?

Вже заховали від сонця, від всіх.
Солодко спиться.
Я їх любив, як умів лиш, як міг.
Я перед ними прийшов.
Я вже ліг.

Падає глиця.

СТИЛІЗАЦІЯ: СОНЕТ

Вважаги світ спектаклем — гріх. Хто грав
за правилами — не зіграв безвинним,
хоч перше із вигнань назвав сумлінням.
Хто пійманий ще в лоні, мов Ісав,

той мимоволі знає: за велінням
чиїм первинність втратив, мов не мав.
Але ж зіграв. Як? Гріх гріхом поправ?
З нгтхненням, що межує з омерзінням.

Втім, це не все. До запахів, і звуків,
і видив повертаюся з вигнань,
де залишився лиш Дмитро із Кутів.

Два рази йшов я з ним до галичан,
прийнявши духа, втіленого в круків
й не передавши третє із послань*.

* Там ішлося про дітей, зокрема про діток сотенного Свято-слава, які разом з його матір'ю підійшли до його замінованого трупа. Я написав про це у поезії «Верхами біжить», але рядок про дітей неможливо було видихнути. — *Авт.*

Голос тихий почула вона
серед ночі, немов зоддалік
і немовби в старому столітті.

«Задихнеться свіча край вікна —
я прийду», — говорив чоловік
з намальованим серцем на ситі.

Він прийде. Молоко проціди.
І пррступить Залізна Канва.
І залишиться тільки твій запах.

І, древніша від зморшки води,
зойкне колія, мовби жива,
мов заб'ється в скривавлених лапах.

РАНКОВА ПАСТОРАЛЬ

Розвиднювалось. Ми пішли косити
за ґрунь. А нам навстріч несли трембіти
чоловіки з присілка — хтось помер.
Була ще тиша. Та ранкова тиша,
коли трава сама себе колише,
бо вітер спить іще у тьмі дерев.

Чи мервою притрушене, чи сиве
поганське передсвітло млисті гриви
лісів наскельних на старих верхах
вичісувало леготом, думками,
тому тінь птаха, що майнув над нами,
зняла цураві лахи хмар, як птах.

Тонке джерельце скочило у вічі:
втекло із ночі, ткалось на обличчі —
ми падали і гладили траву.
Трава світилась — плакала на віях,
немовби в наших мріях і надіях
розвиднілось, як на кішню нову.

І стало чути, як дитина плаче,
а потім крик. Ми йшли на крик дитячий.
За стайнею на яблуні низькій
тремтіло хлопчення мале, руками
обнявши стовбур, наче шию мами...
Тонке джерельце з наших мрій, надій.

Ягнята й вівці збилися докупи,
навпроти них завмерли ми, як слупи...
Баран аж від скарлючених куців,
немовби для смертельного двобою,
щоразу розбігався й головою
о стовбур яблуневий бив і бив.

Баран барана в люті б'є до смерти.
А чим його погладив проти шерсти
невиспаний, маленький пастушок?
Невже ця худобина скаженіє
тому лишень, що яблунька не вміє,
сердешна, відступити хоч на крок?

Він звір. Кров залила осклілі очі.
Вже й сам гатити в дерево не хоче,
та хтось його кидає знов і знов.
Заточується вже! Він нас не бачить,
хоч пирскає й на нас його гаряча,
скажена, темна, клекітлива кров.

Сказав хтось: «У шаленстві здохне скоро,
бо відступать не вміє, хоч про сором
не відає... А я б його забив,
щоб не пропали газдам туша й шкіра
і щоб малий не впав на роги звіра».
І, взявши ніж, до яблуні ступив.

Повіяв вітер, і проміння перше
обмило нам обличчя, вітром втерши.
І весело було б, якби не страх
від того, що ніколи наші страхи
не зможем зняти, як цураві лахи,
і закопати на старих верхах.

Пішли ми далі тихо, як за гробом...
Світ, що в стражденне Древо лупить лобом,
відкрив хлоп'як з малої висоти.
Йшли мудрі, ніби з нами все було вже,
і здохнути, до тями не прийшовши,
все ж веселіше, аніж далі йти.

(Із циклу «Суха різьба»)

Пахне тілом. Незримим. Зітлілим.
Перетлілим до волосу тла.
Пахне вітром над тілом — як тілом!
Він пронизує наші тіла.

Тяжко стежка лежить під ногами.
Важко стежка лежить на чолі.
Ми ганьбили Творця на землі.
Віє тілом над нами.

(Із циклу «Суха різьба»)

Забагато побитого тіла.
Дух у ньому, немов козачок.
Ще тебе й стережуть, як дебіла,
від горілки й похмільних думок.

Ще й знайдеться таке сердобольне
із корою страждань на лиці,
й заблукає в тобі, як у штольні,
з молотком у тремтячій руці.

Андрієві Саєнку

Хіба це я? Це хто тут догоряє?
Р.М.Рільке, із останнього вірша.

Наступить вечір у досвітній тьмі
на душу голу.
Це хто у сто шістнадцятім псалмі —
на дні шеолу?

Це хто шепоче: Господи, поглянь?
Почуй — шепоче,
мов наступив на грань — ступив за грань
останню, Отче.

Це сказано до Тебе у псалмі —
про *лжу* у кожнім.
Це чий бенкет у цій досвітній тьмі —
в чаду вельможнім?

Це хто *закутий в страх, як у броню?*
А вже не хоче.
Вогню! — шепоче.
Господи, — Вогню!
Ти чуєш, Отче?

Давно ніхто не тямить до пуття,
чому цей рейвах?
Ці хитрощі із Книгою Життя
у Книзі Мертвих.

Ти бачиш втечу червів з голови
на нижнє грище?
Ти чуєш, Отче, срібний свист Вдови?
То матір свище.

Диявола ніхто не спокушав,
як душу голу.
Проступить місяць кольору отав
у тьмі шеолу.

ВЕРХАМИ БІЖИТЬ

Мирославоі Лазаруку

Коли сонце зайшло і Чорногора спохмурніла, тоді
самими верхами біжить,
верхами біжить.

На голих переблисне в кілька сонць і місяців,
а в верхів'ях найвищих лісів
то цимбалами перестрибує,
то скрипкою задихається,
а на скелях з-поза хмар і м'ятних сновидінь,
від яких плутаєш запахи і дні посту,
вівкне над вітрами і стежками змії.
Верхами біжить.

Над проваллям у жовтих вихорах верещить
вже з іншого часу,
коли сімдесятилітня мати мертвого Святослава
впала на замінованого сина,
і разом вони піднялися в небеса.
Верхами біжить,
самими верхами біжить.

Забігає в часи, які настануть, і звідти
засліплює раптом випадкову колибу,
і ми тої миті в тій колибі,
у світлі, якого іще немає,
знанацька підмінюємо собою привидів,
притьмом розтиражованих ущелинами і хащами.
Верхами біжить.

Вже на румунському боці біжить,
а ти повертаєшся в себе знехотя,
влазиш невпопад,
мляво молишся,
молитву згадав, чуфлинку?!
Протри очі!
Верхами біжить.

А потім перестрінеш десь там колись там,
гадатимеш: Волос астральний — пастуший Бог,
а ти перестрів сам себе!
Змалку звик до нечистої сили — оком не змигнув.
Але ж в іншій ущелині — знову ти.
А хто це зненапала через десять років на Костричі
в імлі вечірній?
А чи не ти літ отак через двадцять
в імлі на землі —
молодший сам від себе рівно на двадцять літ?!
Не змигнеш чи склепити повіки не зможеш? —
нині в цьому краю і привиди зістарілись.
Верхами біжить,
самими верхами біжить.

Ох, Марічейко, озеро Марічейко!
Льодовикове око Чорногори,
високе крижане пристанище
летаргійних самогубців —
вічних підсобних на фабриці граду
за блискавками і громами,
диявольська фабрика граду

з ім'ям священним, усіма губами приголубленим,
видихнутим самим пеклом
з нетутешньою ніжністю і печаллю...
О Марічейко, Марічейко,
в е р х а м и б і ж и т ь .

Доки добіжить до тебе і кинеться в тебе,
скільки повітря спалить!
І ми падаємо
в ті повітряні ями небесні
догори дригом — аж туди,
де всі дими полонинські сходяться в один,
і ми витягуємось у диму долілиць,
невіддільні від диму, дим,
а ватри палають під нами,
і ягнята палахкотять під нами, і зорі млосні,
і два Черемоші: Чорний та Білий.
В е р х а м и б і ж и т ь .

Нарешті ти заповзаєш димом
у свою загублену чи нагло покинуту плоть,
і не знаючи, де там примостити Божий Докір,
знову молишся, ще не віджививши
губи й коліна —
тільки б не переплутати ні дня ні ночі,
щоб нікому не наблизити смерть,
змінивши своє минуле,
тільки б не занести зайвого неба,
щоб самому не кинутися у Марічейку,
о Марічейко,
не розтопивши кригу твоїх грудей.

В е р х а м и б і ж и т ь ,
с а м и м и в е р х а м и б і ж и т ь .

(Із циклу «Отави кольору місяця»)

Я бачу інший серпень —
за вогнями.
Ще лиш Купала.
Папороть.
Полин.
Жінки полин ще носять
під пахвами.
Ще папороть беру
з жіночих спин
у мову звироднілу.
Мову навіть.
Полин поганський в небесах.
Однак

я вже втомився від язицьких явид,
мене вже не катує жоден знак,
хоч поруч віщий цвіт жере диявол
і брат сестру січе на дрібен мак.

ЕСКІЗ ДО
«СЕРПНЯ ЗА СТАРИМ СТИЛЕМ»

Скляне повітря. А її, крислату,
впізнав.
І надійшов.
Один, як скло.
Він руку молоду свою,
відтять
сам заховав колись в її дупло.
Чому? — не знав. (Аби ранети рвала?)

... Вже чуть погоню.
Він завмер
на мить.
І дивиться незмигну,
як муравлик
скоцюрбленим мізинцем дріботить

спокійно, заклопотано...

ПЕС

(Із циклу «Сім віршів»)

Цей світ я стеріг шість найперших ночей. А вони
минають повільно.

Поволі світанки сіріють.

Я вив до Творця,

брязкотів ланцюгом сатани,

бо віри замало — й диявол у Господа вірить.

А вдосвіта просто нестерпно.

А Твориво не

нестерпне, а просто не те —

мовби хтось перепише

і зніме ланцюг,

відділивши небесне й земне.

Творцем облюбований грішник.

Творцеві видніше.

Були дні веселі, до речі. Останнього міг

уникнути — Бог покарав мене знову безкарним
світанком!

Я випірнув з вод

і по тверді побіг,

аби відпочити аж нині в рові за парканом.

Чуєш мене? Багряні захід і схід
пізньої осені. Ти і вона — прозорі.
Грегіт стоїть проти неба — темний, як міт
про полеглого Бога в небеснім зворі.

Інші верхи розмиті у небесах.
Хмарами, як бав'єнками, перевиті.
Грегіт стоїть проти неба — темний, як страх
богоборця в обагреному лахмітті.

Чуєш мене? Прошвою голих віт
горне повітря нас перейняло — доти,
доки стоїть проти неба Грегіт. Стоїть
проти кривавих небес — Мертвого проти.

Остро осінньо скрипить небесний васак.
Коні закляття мого рвуться до брами! —
з Грегота добре чути! — навіть, як птах
пахне волоссям твоїм між небесами.

Чуєш мене?
Нас відпущено в доли зійти,
Прошву Господню — лагідні, голі віти
лиш відхилити, лиш від губ відвести.

І відпустити.

Гудуть печери із осінніх гір
у ніч на Дмитра.
Відлуння на присілку Ваштешір: —
орган і цитра.

А де трембіти родовий мотив?
А де флоєри?
Гудуть печери кам'яних верхів,
гудуть печери.

Це все вітри осінні. Це вітрів
органний почерк.
Вони в печери кам'яних верхів
заграли з ночі.

Але настане передсвітня мла
і тиша строга.
Печери кам'яні заллють світла —
таємні в Бога.

І осінять вони з осінніх гір —
небесних статуй —
удосвіта присілок Ваштешір —
як труп заклятий.

ХУДОЖНИК ЯК ЗАЙМЕННИК

Вікторові Соловійову

Він їх розпізнає
збоку й зі спини.
Він їх не сьогодні
розпізнав —
й найменшого,
навіть того, хто сплине,
бо він є художник
і він їм сказав:

«Творіть все, що хочете,
мечоносці,
бо Він відвернувся від вас!
І Він
вас не покарає.
Ви пізні гості.
Вже не рятує
загин».

Гадав:

Спаситель наш — поет, отожд
проінкрустуй життя, як шлюбну ніч,
відчувши на світанні млосну дрож
блукання будь-яким зі ста сторіч.

Гадав:

як нерв аршиць і громовиць,
ворушиш навіть воздуха небес,
немов живеш на крилах віщих птиць,
забувши *барву крови й сталі блеск*.

Гадав:

на княжих пагорбах імшадь
розкаже більше, ніж гінці зусед,
бо гори ще стоять, степи лежать,
й худоба ще бринить, і ти — поет.

Гадав:

твій кінь зарзає крізь часи,
що ти потасував, бо всюди — свій.
*І кинута тебе на терези,
і виявилось, що ти — легкий**.

* Значення другого слова на стіні Валтазара.

Зникає моя душа,
ляклива моя душа,
а та,
що її знаходить,
що в прірві її знаходить,
іще понад нею ходить,
іще навкруг неї ходить,
і демона смерти водить,
іще за собою водить,
щоб різав мене без ножа.

Ти виплекана з вужа.

Назвав *Була така земля*
ту з книг, що снилась.
Та довелось почать з нуля.
Господню милість
я все ж пізнав у тому сні —
до тебе, книго.
Прокинешся у цім лайні? —
питаю тихо.
Скажи мені.
А та, з отав,
йде — мов на крилос.
Я *Папороттю* ту назвав.

Їй — інша милість.

Леонідові Талалаю

Старовинні світанки осінні впадковуєш ти
на землі цій, де честь успадковується, як безчестя,
де удосвіта чути, як риють цю землю кроти,
й теплу глину кидають на тебе.
І не відшкребешся.

А чому вона тепла на змерзлому схилі гори?
І чому це кроти увихаються, як серед літа?
Може, в снах твоїх предків палають
купальські ватри,
і купальським вогнем листопадова глина зігріта.

Він прорвався з їх вічного сну
й підхопив з темноти —
у стрибку —
їх волосся і плечі в небесній поросі...
Ти стрибаєш за ними дізнатися,
де ти — це ти:
в цім краю,
в глині цій
чи у вогнищі жертвоприношень.

Але снігом запахло... І — сіном, опеньком, конем!
Знову — сіном, опеньком, конем.

Значить, гори — під снігом.

Значить, хлопці, бігом!

Часу мало.

Рятуйтеся бігом.

Замете в гори стежку —

прищемлений зорями нерв.

Глина стежить за вами —
податлива, тепла, важка —
із землі, підігрітої пеклом
в купальському натхненні.
з темних оргій кротів, що ввихаються,
як навіжені.
Не було ще такого — не оргія, а толока!

Але вам — на вершину.
Невже на єдину — для всіх?
Там ніхто не питає: ви діти калини? трепети?
Буде сніг верховий.
І цю планку ви, хлопці, зіб'єте.
... Пахне снігом, опеньком, конем,
доки видихну: сніг.

Гори, де був я молодим,
я називав тоді білими.
Білі верхи,
срібні стоги,
сиві сіна верхові.
Той, хто косив,
той, хто сушив
трави, котрими любили ми,
тоскно стеріг мертвих, коли
там заблукали живі.

Плечі твої,
груди твої —
у полотні домотканому.
Губи твої
вітер веде,
сине волосся здійма.
Нашим рокам —
тим, коли там
в сивому сіні блукали ми, —
не відійти
тут, коли ти
кажеш: наступних нема.

В наших роках,
як в блискавках,
рветься отара до урвища!
Ти на коні
скрутиш її
і проведеш по краю.
Доки громи

гострої тьми
горні горіхи розлушили,
ти на коні
у полотні
посмішку несла своєю.

Білі мої, що ж ви знялись?!
В небі комонних покинули...
Там зруб за зруб, білі мої,
стерлось життя о блакить...
Ну хоч її,
білі мої
не покидайте у білому.
Білі мої —
тільки такі.
Може, тому й не болить.

* * *

(Із циклу «Суха різьба»)

Поезіє, порятувала
ти плоть мою не раз, не два.
Ти голову оповивала,
коли палала голова.

Не хочу більше твого дива —
я і в повітрі знав межу.
Прости, коли говорю: мстива,
але я знаю, що кажу.

* * *

(Із циклу «Суха різьба»)

Білим ягнятам залишу ґрунь і присліп.
Коникам сивим сіно срібне залишу.
Бубон у грудях перекидає дріб
в тишу... тишу... тишу...

Легіт небесний переманює кров
по краплині, по віршу.
Фрела у грудях — мабуть, місяць зійшов —
чорним вівцям залишу.

ЄЗАВЕЛЬ

(містерія)

... І ніхто не скаже: «Це Єзавель».

2 Царів, 9:37

1

Скажи, моя радосте,
як починалося для нас
останнє століття?
Кожна остання любов
відкидала нас на кілька віків,
і тепер ніхто з певністю не скаже,
в якому ми часі,
і тому цікавимося
початком.
Який, моя радосте?
Мовчиш?
Я знаю, який.

2

Молода буде цілувати всіх.
Вас, найменших, витягли із-за комина,
виставили на припічку, витерли шмарки,
обмили обличчя,
бо Молода буде цілувати всіх.

Вона заходить у кожную хату,
Вона заходить із друзками
і тричі кланяється,
і просить на весілля.

Ти задихаєшся — вона вже заходить,
вона майже така, як на кахлі,
тільки трохи менша,
бо на кахлі вона більша від хати і коня.

Ти задихнулася — вона над тобою,
вища за все на світі,
вся — в биндах барвистих
і з височезним чільцем — над очима.

Навіть не видно хусток,
але вони відбиваються на стінах і на скелях.
Тут і скрізь.
Вона просить на весілля.

Вона цілує.
Її руки холодні, як лід.
Її вуста холодні.
Її поцілунок пече.

Палахкотить на щоці.
Відкидається від запізнілого видиху,
як червона китиця,
і повертається назад.

І хочеться колисатися з ним, заплющивши очі,
і хочеться з ним кудись заховатися
і порозмовляти пошепки,
але поруч за комином — братчики і сестрички.

А з кахлів усі дивляться
просто в лице.
І сльози, і світишся
не тільки ти.

І ти будеш Молода.
І проситимеш на весілля,
але не цілуватимеш усіх.

А з того поцілунку
починається твоя пам'ять.

3

Якщо довго шукати жанр,
неодмінно дійдеш до казки.
І в середині двадцятого століття
ми виростили на казках про царівну,
в якої все погано починалось
і дуже добре закінчувалося.

Ми знали, що вона вигадана і вимріяна,
і тому дуже їй вірили,
бо хто міг її замінити?
З якої казки?

А якщо царівна зі Святого Письма,
то хіба це казка для віруючого?
І хіба підлягають найменшому сумніву
всі її неймовірні злочини?
І хіба не може бути
дочка сидонського царя
і дружина сьомого царя Ізраїлю
найпідступнішою царицею богообраного народу?

І хіба не вона —
єдина смертна під сонцем —
доведе безсмертного пророка Іллю,
безстрашного громовержця Старого Заповіту,
що той проситиме в Господа смерти,
доки не збагне
божественність *лагідного леготу*,
а не караючих блискавок?

І хто на землі крім неї
допоміг би таке пізнати?
І хіба тільки несамовитому тішб'янину?

4

Ти не помічаєш мене,
як туриста, що в забрюханій спортивній одежі
переступає поріг церкви,
де в кутку ти приносила у святкових запасах.

Як я хотів, щоб тебе не помітили!

Я видурював тебе серед ночі з хати
в самій лише сорочці білій
і ховав на черешні розквітлій —
тремтливу, ніби в снігу на вітрі...

Як я хотів, щоб тебе не помітили!

Я навчився не помічати тебе так,
як уміли тільки полонинські.
Я збагнув це одної осені сто років тому,
бо в той день, коли вони зійшли з полонин,
були перші вечорниці з музиками й танцями.

І вони прибігли, не вспівши з себе скинути
довгі полонинські сорочки, залоєні,
випарені в жинтиці,
що стояли лубом,
не пропускаючи ні дощу, ні вітру —
так і примчали з усім блянням і трембітанням,
із ревищем рогів і вовчим завиванням —
прилетіли, здичавілі й задимлені!

І хіба могли вони знати, що дівча,
яке вперше прийшло на забаву
у найбільшій на світі сорочці
і найновіших запасах,
зробить ватяними їхні ноги —
та це ж і ведмедем карпатським не під силу!
І хіба могли вони закружляти тебе в танці
з усім своїм димом і гуркотом!

А ти пожирала їх поглядом,
а вони тільки скоса позиркували,
збившись до купи, як вівці,
і шепотіли мені на вухо: «Ади яка!»
І хоч би один поцікавився:
хто я такий і звідки!

І хіба тут будеш хоч би проклятим поетом,
коли їм абсолютно байдуже,
з якого я краю і з якого сторіччя,
бо навіть вони, полонинські,
не сміють запросити тебе до танцю.

З полонини Кознески і ні з якої другої
вся Черногора мені — як розповита...

З кожної полонинки,
з кожного верха
бачу на полонині Кознесці двох.

Стаю на скелю,
за яку зайшло сонце, —
бачу першого.

Це володар Кознески,
великий газда Повх.

Він дивиться на свої отари —
дивиться на дочку свою зеленооку.

Стаю на скелю,
з-за якої зійде сонце, — бачу другого.

Цей чорноокий бовгар з Прокурави,
це твій тато, жінко.

Він дивиться на цареву доньку —
як у провалля,
прикрите від світу
лише ранковим туманом.

І раптом чую довкруг
всіх вівчарів, темних-теменних...

І тоді сходить сонце,
і всі на полонині Кознесці
стають смерековим пралісом
з високим бучком посередині.

Піднімаю світило,
та смеріччя не висвічується сонцем,
не відбиває світло,
а понуро вдихає його

і стає ще темнішим і студеним.
І тільки бучок
своєю неймовірно зеленою головою
виривається над високі смереки
і світить над лісом,
зелено засвічує праліс і Карпати всі,
висушує тумани над ущелинами.

Це, жінко, твій тато світить нам —
аж у моє дитинство,
у той ранок червневий,
коли ти з веретою в руках
вибігла на верх космацький
і постелила в бучках довгу верету,
обсипала її любистоком, біждеревком і м'ятою.

Ти,

дитина бовгаря
і Повхової дочки-ущелини,

ти,

донька бучка
у смерековому пралісі,

ти,

цимбали після коня
на камінному Греготі,

тоді я бачив тебе голою —

ти, як тато твій,
відсвічувала сонце.

Ти котилася по вереті,
по зіллю викочувалася,

груди

перестрибували
провалля

втоми...

Ти пахнеш мені, жінко,

хоч не носила любисток у пазусі,
а пахла найкраще в горах,
підперізуючи свою білу сорочку
найдовшим зіллям мерзелем,
ласко моя з каменю і туману,
спокій райдуги.

А ця остання ватра осені,
що нині опадає долі,
застелить мені всю землю —
аж до найглибшого на світі моря,
моря,
яке легше за птаха.

6

Твій син задихається.
Задихається ще в пелюшках.
«Тридухи» — шепочеш і не знаєш,
хто й чому цю хворобу так назвав.
Носиш немовля на руках,
зранку — над потоком, увечері — у смереках,
купаєш його у болітці на ґруні,
де липнева дощівка пахне молодим місяцем,
викупуєш його в хаті у літеплі,
куди видавлюєш кров крота,
протягуєш його крізь коріння дерев
і крізь землю, навислу над урвищем,
день і ніч гойдаєш на руках,
бо в колисці зриває криком небо.
Твій Бог задихається.
Він задихнеться ополудні.

І народиш дочку
на іншому кінці світу, на ріці,
на лісосплаві, на бистрому і страшному Єнісеї,
на плоту, одна на плоту,
в чоловічому танці габів.
Перекричавши свою смерть,
впершись безумними очима в небо,
все зробиш сама,
і розірвеш на собі сорочку,
і оповиєш немовля.
І в брезентових ризах на голім тілі
ступиш на берег.

«У-у-у, западенка!» — звучатиме, як осанна,
а у відблисках вогнів
із печей під землею у Караганді
дихатимеш легко і вільно,
як у пеклі.

7

Що ти сказав цим жінкам, Господи?
Може, тільки одній,
але що це змінює?
Вони здогадуються.
Вони про все безпомильно здогадуються.
Особливо на говіння,
тоді знімають у церкві рушники.
Їм приставляють драбини до стін,
і вони важко піднімаються
крізь густі смуги предвічного повітря.
Опираючись о церковні стіни,
знімають з ікон рушники,
розгладжуючи сухими пальцями

узори вінчань і похоронів.
Вони не забули, хто який вишивав:
гарячий космацький,
небесний брустурський,
чорнявий прокуравський...
Вони повертаються до своїх домівок
і перуть рушники, а коли прополіскують
у потоках,
крізь гірську воду хрестин, вінчань, похоронів
видивляють і н ш і у з о р и,
не земне вишиття, Господи.

Змалку люблю запах Великодньої церкви,
давні образи у випраних рушниках,
і над головами — чистий небесний шум,
жіночий шум полотна понад нами,
який передує Воскресінню.

У першу мить оголошення Всеблагої Вісти
я ніколи не міг відвести погляд
від їхніх облич, приховано зосереджених
і невимовно далеких.
Іноді навіть здавалося,
що вони саме в ті хвилини
першої Великодньої молитви
думають про щось своє,
що дано їм збагнути
саме тепер,
коли в один голос
до тебе звертаються, Господи.
І їхня спільна молитва
ще більше віддаляє
кожну з них.

Сніг, який раптом випаде серед осени,
надовго не затримається — вранці
гори задимлять — ти заплющила очі,
бо знов усе відбувається в тобі.
Із-під шкіри піднімаються
ці безформні смуги, сиві пасма випару.
Шкіри, мабуть, більше не буде — лиш відчуття
давнього полотна,
бо який же це сніг? — вже краще дим,
що нічого з тебе не висотує,
не загортає в безкінечні полотна,
як лише схоче.

А в шпарах між цими сувоями
проглядає химерними клаптями осіння юдоль,
ще дужче барвіста на такому тлі.
І все було б, як у пам'яті — особливо з барвою,
якби кожна, вихоплена ненароком,
не посягала на саму сіль пам'яті.
І все було б, як уві сні,
якби хоч якось нагадали про себе
смердючі сойки над палаючою дзвіницею.
І все було б, як у тайні,
яка ніколи не буде загадкою,
бо не потребує розгадки,
якби не виднішим ставало те,
що за смугами.
Бо невидимого завше набагато більше,
ніж видимого,
і останнє можливе тільки у шпарах,
потворних і випадкових,
а ці безформні одіння

нічого не приховують і не викривлюють,
а лиш оповивають, водночас віддаляючись.

І залишають тебе таку,
як після останніх дівочьких сліз,
несподіваних і нескінченних,
коли малярський офіцер
мало не зупинив вінчання,
і ніхто нічим не міг зарадити,
і полотна з тебе не піднімалися над лісами, —
були ще важкі, щойно зіткані,
і ти все приймала на дотик,
і нарешті був один — з голови до п'ят,
наповнивши твої вуха
найсокровеннішими нісенітницями і відчаєм,
і загубивши в тобі запах,
за яким можна визначати
наближення зневіри,
як за польотом птиць — майбутне.

І тоді нестерпно стало тим,
кому не буває нестерпно.
І вони захотіли піти,
бо не заспокоювались і вві сні, бо не сплять,
а ти навіть уві сні не вміла
поводитися з ангелами як належить,
і не знала, звісно, як їх звідси вивести,
бо знала різні перешкоди,
а для них не існує перешкод.
Та, власне, що тоді снилося
крім отого запаху,
позбувшись якого, можна вивести всіх,
одного за одним?

І той, хто позбувся, таки вивів їх,
також не знаючи, як з ними поводитись,
адже всі стежки в'ються тут від дихання,
а вони хіба дихають?

І твоя мука нарешті скінчилася
і все закінчилось би добре, як у казці,
але кому вона потрібна в цьому краї,
який позбувся не лише своїх пророків,
але залишився й без ангелів?

І залишилася ти,
оповита цими смугами,
але вони — тільки до ночі.
Вже краще — дим.

А під вечір,
у суцільному попелистому тумані
з'являться жінки
з величезними клунками листя за плечима.
Здалеку вони нагадуватимуть
доісторичних привидів,
бо нині таких привидів не буває.
А потім видно, що йдуть, як жінки,
бо скинута одежа лісів
занадто для них легка.
І віддаляються так, як відходять у славі.
Наче несуть дари у потойбіччя,
а не устілку худобі до стайні.

9

І доки пробиратися
цим звуковим коридором,
вічно темним і вологим
і, звісно ж, без початку і кінця?

Відсунь віконько, голубонько!

О, третя зона українського співу!
Яка в чорта дієслівна метафора! —
волокове вікно язичницьких століть.
Ні світла, ні свічки.

Хто поруч нипає? Хтозна хто.

О, зворушливо взаємозамінні іграшки впливів,
сонцепоклонники!

Ні завернути, ні повернутись.

Нема вибору. І слава Богу!

О, ненав'язлива ілюзія вибору!

А насправді — втеча і втома.

І тільки би не впізнати

маленьку дівчинку

з тоненьким прутиком у кулачку,

яка, замахнувшись,

застигає від страху,

аби потому ніколи нікого не спитати:

«Чому ти вибрав мене?»

10

Наприкінці століття вночі на Юра

спалюєш отаву

із-під скатерти різдвяного стола.

І небо, яке знає, як прийняти

дим вечірньої жертви,

осіняє себе цим

світлим димом,

що видовжив верхи гір і лісів,

і тебе у полисках полум'я.

І все раптом по-отроцькому зникло
і, спохопившись
від своєї неприхованої присутності,
стало лагідним і легким,
легшим від твого волосся,
волосся кольору цього диму,
барви цієї вічно досвітньої мли.

І ти вкотре подумала,
що так не буває
у житті, яке залишається
після диму перед Великоднем,
коли палили старі вінки з гробів,
не наважившись вимовити жодного імені,
щоб не задихнулося полум'я,
щоб не похололо повітря в очах,
перше справді весняне.

Щоб можна було повірити:
все може бути, як у молитвах,
як у повітрі свободи,
як мало бути,
як мало би закінчуватися
кожне століття людей.

11

Скажи, моя радосте,
яке століття для нас
починається?
Хто знову витягнув нас із-за комина
і витер соплі?

Молода буде цілувати всіх.

ВАСИЛЕВІ ПОРТЯКУ —
НА 50-ЛІТТЯ

Нам потрібен ангел іще,
але воїнству, а не війську!
Цей, мов церкву лаодикійську,*
не морозить і не пече.

Чуєш сурми судної мли?
Але спершу — роги мисливські.
Бачиш? — вірні лаодикійські
вже зіграли і налили.

Божий допуст і хлопський глузд.
Царські лови. Дух переможе.
Звівся виплюнутий із Уст,
ріг підняв і сказав: дай Боже!

* Об'явлення, 3:14-19.

ПОЕТОВІ У ПОВІТРІ

(Фінальна імпровізація)

Я знаю, що ти — не я.
Аби забути ці нути,
тобою мали побути
крук, пес, сова і змія.

Та й вовк — Змієборців пес —
який Переможець з мене!
Я ледве прожив буденне,
а ти — про виклик небес,

чи виклик небові(!), чи
кров Єзавелі на конях...
Я втримав ледве в долонях
дві свічки: собі й... Мовчи.

Як падав ти з висоти!
Мерт-во-пет-лю-вав як гордо!
Отверз на розрив аорти
запеклі... Боже, прости.

Один для води й вогню,
малий на землі і в небі,
найбільше вдячний Творцеві,
що Промисел не збагну.

Не бався з яйцем-райцем —
не з мого вилізли вуха
потвори у царство духа.
Ти виплюнутий Творцем.

Зі мною лиш сам на сам,
як тільки прохопить знову
якесь невимовне слово —
до сліз горлових, до спазм.

Голе, як сіно, плече
в сутіні світанковій
сіяло у тому слові.
Скажи, чого тобі ще?

Я знаю, що я — не ти.
Аби не бути тобою,
був круком, псом і совою.
І навіть гадом. Прости.

Єдині, кого любив,
мене давно не чекають
тебе вони пригадають,
а то вже не мій мотив.

Четвірка твоїх стихій
настільки ж була твоєю,
як та, що дихав я нею.
Не видихну, Боже мій.

ПОЕТ У ПОВІТРІ

Яке зусилля пса стати ластівкою!
Ф.Г.Лорка, із книги «Поет у Нью-Йорку».

Є вірш, без якого розсиплеться склеп, ніби вірш,
який, ніби склеп, умлівіч

зламом блискавки виник.

Останні слова не догледити, як нігті покійник,
і слово останнє усе-таки занапастиш.

Та спокій стрімкого склепіння усе-таки мав,
Забувши, кому і чому пропадати раптово.
В порожнім повітрі зірветься одне тільки слово —
не з губ, а з землі — із холодних космацьких отав.

Каральні, очисні стихії води і вогню!
Тяжіння землі після вас — то самотність на небі.
Поет — у повітрі. У легшім від ластівки склепі.
Належне віддав Переможцю, змії і коню.

Під шкірою в нього вже ткалі божисті не тчуть.
То звідки ж ця музика, Господи?

Також пропаща?!

Диявол думки не читає. А цей Тобі нащо?

Й так з нього, як маску,

небесне склепіння зірвуть.

Ти чув: перед півнями скверно

прокинулись пси —

яким же це вітром вертає пора наша рання?

Щоб жертви принесені знову нести на заклання?

Нема в Твоїм допусті — перемикати часи.

Є склеп, без якого розсиплеться вірш, ніби склеп,
який, ніби вірш, вибухає в землі умліюка,
та нігті мерця вже видлубують глину з осколка
і слово прорветься в повітря!

В повітрі — поет.

ЗМІСТ

Поет у повітрі	5
----------------------	---

КРОВ І ЛЕГІТ

Мешканець: сонет	10
Леонардо: сонет	11
Могур: сонет	12
«На тисовії налягає Довбуш...»	13
1745 — петрівка	14
«Станичний, я, взискуючий во плоті...»	19
Сигла	20
«Ліс небеса вибирає у мене з очей...»	24
«Відблиски нетутешні тануть не там...»	25
Крук	26
«Цілуючи дах дзвіниці...»	27
«Ну хто ж, як не Хорс, порозвіяв твої чорно-сині?...»	29
«Він і нині скрипаль...»	30
«Ідуть прокажені. Леправі не можуть не йти...»	32
«Це повітря смиренно мовчить...»	33
Київська повість	34
Павуки пам'яті	43
1. «І рука, що уві сні затерпла...»	43
2. «І слово не спалахне...»	44
3. Сонет	45

Стилізація: сонет	46
«Ми вдихали сіно цього світу...»	47
Галицькі георгіки	48
Коля Шакули	50
Сова	52

ЗАПЕКЛИЙ ДЖУС

«Кров запікалась на кігтях...»	54
«На весіллі раптом заголосять...»	55
Тільки Дніпро	56
1. «Діждався і я ритуального сплеску Дніпра...»	56
2. Елегія до Ольги	57
3. «Ти — безсоння. І вчора, і нині, й навіки — безсоння...»	58
Стилізація: сонет	59
Нічні кіоски — 93	60
«Забаглося ізнов біблійним вилам...»	63
«Марю лиш вогневим блискавки списом...» ..	64
Пси Юрія Змієборця	65
«Ти кажеш: нині день наш такий. Нехай буде як буде...»	68
«Під гору тягнуть сіно коні...»	69
Серпень за старим стилем	71
Поет у повітрі	75
«Вперше, вдсяте і всоте прошу: пропади...»	77

«Розбудили ми вранці того бика...»	78
«Подих — запах отав...»	79
«Себе залишаєш на осінь у сенсі зрушення зла...»	80
«Майже люблю ці ночі. Не довші — більші...»	81
«Вимовляю твою самотність...»	82
Ранкова пісня в Парижі	83
Сerpнева імпровізація на два лади	84
Змія	86

АННО АФИНИ

«Я звертаюсь до тебе...»	88
«Анно, я з тобою співав...»	89
Була така земля	90
1. До трепети	90
2. До папороті	91
3. До смерек	92
Стилiзація: сонет	93
«Голос тихий почула вона...»	94
Ранкова пастораль	95
«Пахне тілом. Незримим. Зітлілим...»	98
«Забагато побитого тіла...»	99
«Наступить вечір у досвітній тьмі...»	100
«Верхами біжить...»	102
«Я бачу інший серпень...»	105
Ескіз до «Серпня за старим стилем»	106

Пес	107
«Чуєш мене? Багряні захід і схід...»	108
«Гудуть печери із осінніх гір...»	109
Художник як займенник	110
«Гадав...»	111
«Зникає моя душа...»	112
«Назвав <i>Була така земля...</i> »	113
«Старовинні світанки осінні вспадковуєш ти...»	114
«Гори, де був я молодим...»	116
«Поезіє, порятувала...»	118
«Білим ягням залишу ґрунь і присліп...» .	119
Єзавель	120
Василеві Портяку на 50-ліття	135
Поетові у повітрі	136
Поет у повітрі	138

Літературно-художнє видання

Василь Герасим'юк

ПОЕТ

У ПОВІТРІ

Вірші і поеми

Відповідальна за випуск *Галина Завалій*

Художник *Андрій Саєнко*

Макет та художнє оформлення *Сашка Шевцова*

Підписано до друку 25.04.02. Формат 75x90/32.

Папір книжковий *EnsoLuxCream*.

Гарнітура «Ньютон». Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 5,63. Обл.-вид. арк. 3,99.

Видавець: «Кальварія», м.Львів, вул. Глінки, 1а

ДК №676 від 16.11.01р.

Для зауважень, побажань та замовлень:

а/с 328, м.Львів, 79000, Україна

Тел./факс: (+38-0322) 98-00-39, 40-32-15

E-mail: mail@calvaria.org

<http://www.calvaria.org>

Герасим'юк Василь

Г 37 ПОЕТ У ПОВІТРІ. Вірші і поеми. —

Львів: Кальварія, 2002. — 144 с.

ISBN 966-663-062-1

Ця книга задумана автором не як томик вибраного із лірики останніх років минулого тисячоліття, а як книга-присвята. Данина названій стихії. І неназваним. Відповідно включено і чотири поезії з попередніх збірок, одна з яких («Діти трепети») починалася і закінчувалася словом *Марія*. «Поет у повітрі» починається і закінчується словом *поет*.

ББК 84.4 УКР 6-5